

Incipit Liber xiiii. antiquitatis Iudaicae.

Quemadmodum post mortem Alexandrae nouissimus eius filius Aristobolus: contra Hyrcanum fratrem pro regno bellauit. CAP.

I. Alexandrae reginae morte in superiori uolumine demonstrata: sequentia referamus: nihil festinantes aliud: nisi minime quicquam de gestis rebus memoriae prouidendo preterire. Nam qui conscribunt historias: & res ueteres indicant: oportet eos pro antiquitate narrationi decus imponere uel explanationi rerum studere pro legentes. quatenus cum aliqua gratia uel delectatione experientiam possint res concipere. Super omnia uero certius conscriptores debent & ueritate dicere: ut rerum ignari possint credere lectioni. Centesima octogesimatercia olympiade. Q. Hortensio: & Mello Cretico consulibus bellum contra Hyrcanum Aristobolus preparauit: pugnaque facta prope Hierichunta multi milites Hyrcani ad fratrem eius transfugerunt. Quo facto: Hyrcanus ad arcem ubi Aristoboli uxor & filii a matre eius erant conclusi confugit. Cui Aristobolus de reconcili-

atione uerba faciens inimicitias deposuit: ut ipse quidem regnum teneret: frater autem priuatus ueretur: in sua possessione contentus. Cumque haec disposuissent in templo: & iusiurandum & dexteras dedissent: omni populo uidente: discesserunt: ille quidem in aulam regiam: Hyrcanus uero ut priuatus in Aristoboli domum.

De antipatro patre Herodis qui iuuabat patrem Hyrcani: aduersus Aristobulum. CAP. II.

Amicus igitur quidam Hyrcani genere Idumaeus Antipater dictus multas possidens pecunias & uir efficax: Aristobulo suspectus habebat pro Hyrcano. Nicolaus tamen Damascenus ait hunc genere nobilissimum Iudaeorum fuisse: ex illis qui ad Iudaeam a Babylone reuersi sunt. Haec autem refert ad gratiam Herodis filii eius quem regem Iudaeorum contigit postea fieri: de quo apto tempore dicemus. Hic ergo Antipater qui prius Antipas appellabatur: & eodem patris nomine uocabatur: cum eum Alexander rex: & uxor eius ducem totius Idumaeae ordinassent: amicitias inisse cum finitimis Arabibus: & Gazaeis: & Ascalonitis phibet: multis & maximis donis illos sibi coniungens: & cum Aristoboli potentia iunior Antipater formidaret: timens ne quid ab eo pateret pro inimicitias: late ter excitat contra eum Iudaeorum ualidissimos uiros iniustum esse dicens negligere: dum uideret Aristobulum inique principatum habere: fratremque eius priorem eiectioni: cui magis pro aetate imperium debebat. Et cum haec ad Hyrcanum uerba frequenter faceret: & diceret piclitari uitam suam: nisi prouideret sibi: fecit eum discedere. Nam indicabat Aristoboli amicos nullum tempus premittere in quo non persuaderet eum interficere: quatenus firmum sibi gereret principatum. His Hyrcanus uerbis minime credebatur: dum natura bonus esset: & accusationem facere non admitteret: faciebat autem eum innocentia & mentis remissio: ut debilis & iualidus putaretur cum contrariae naturae Aristobulus esset. Nam facinorosus & arrogans erat. Sed cum antipater uidisset Hyrcanum non attendere uerba sua: nullatenus parcebat singulis diebus accusationes fictas de Aristobulo illi inserere: tanquam eum interficere festinaret. Quem uix impulit ad Aretham Arabum regem confugere: nam promittebat ei auxilium illum quoque futurum. Igitur cum haec audisset Hyrcanus: arbitratus prodesse sibi ad finitimam Iudaeae arabiam discedere: praeiungit antipatrum ad arabum regem fide ab eo accepturum: qui refugientem ad se non traderet inimicis. Cum uero accepisset fidem: Antipater ad Hyrcanum Hierosolymam remeauit: cum quo pauco post: noctu de ciuitate egreditur. Cumque multam fecissent uiam ad Petram ciuitatem perueniunt: ubi palatium Arethae erat.

Cum suscepisset Hyrcanus exercitum: & contra Aristobulum prouduxisset: & in pugna uicisset: ad Hierosolymam eum persecutus est: ubi cum exercitu obsidebat ciuitatem. CAP. III.

Antipater autem dum multum amicus regis esset & rogaret eum ut Hyrcanum ad Iudaeam deduceret: & hoc singulis diebus sine ulla intermissione faceret: sed et dona promitteret flectit aretham. Necnon et Hyrcanus pollicitus est si restitueretur patriae regnumque susciperet: omnem terram & decem ciuitates quas suus pater Alexander ab Arabibus acceperat reddere. Fuerunt autem Medaba: Labias: Nabalota: Arabata: Galathone: Iazora: Molslingo: Ediffa: Ribdalusa: Oriblo. Cum has promissiones audisset: contra Aristobulum exercitum quinquaginta milia equum & peditum prouexit. Sed cum in praelio uicisset: & multi post uictoriam ad Hyrcanum refugissent: desolatus Aristobulus ad Hierosolymam secessit. Arabum autem rex omnem agens exercitum: & applicans ad templum: Aristobulum obsidebat: & adiecto populo Iudaeorum Hyrcano pariter obsidente: soli sacerdotes cum Aristobulo permansere. Igitur arethas cum exercitu arabum & Iudaeorum circumdans ciuitatem fortiter obsidioni imiebat. Quae cum fieret: tempore celebrationis azymorum quae pascha dicitur probatissimi iudeorum prouinciam relinquentes: in Aegyptum recesserunt. Onias uero quidam uir iustus deorum amabilis: qui dum non plueret: orauit deum quatenus solueret siccitatem: & audiens deus pluit: dum tunc celatum eam haberet pro seditione abstraxerunt: & in exercitum Iudaeorum prouiderunt: petentes: ut similiter oraret contra Aristobuli milites ut soluerentur: sicut soluta est pluuia. Cumque diu resisteret recusans a multitudine compulsus in medio stetit ita orando dicens. Deus omnium rex: quo hii qui mecum consistunt tuus existit populus: & qui obsi-

duntur tui sacerdotes sunt: peto: ut neq; istos exaudias contra illos petetes neq; illos cōtra hos orantes. Cūq; hæc orasset: maliuoli Iudæi adorti interfecerunt eum. Deus aut statim ab eis ultionem crudelitatis exegit. Nam pœnā exegit pro morte Oniæ hoc modo: obsessis sacerdotibus: & aristobulo: celebratio paschæ prouenit: in qua solemus multas deo imolatiōes offerre. Cūq; indigeret uictimis aristobuli focu & petissent Iudæos: ut pro uictimis acciperent quantas uellet pecunias: tunc illi mille dragmas pro singulo capite dari dixerunt. Cūq; libenter Aristobulus & sacerdotes promississent: per muros pecunias deposuerunt: quas illi cum accepissent nequaq; uictimas reddiderunt: sed malivolentia tracti fidei transgressores & impii coram deo pro fraudatione hostiarum extiterunt. Sacerdotes autem orauerunt ad deum: quatenus hoc illis impune non cederet. Qui non remoratus pœnam procellam uehementem acerrimamq; in fructus totius prouinciæ mittens: cōsumpsit eos ita ut modius tritici: dragmis. xi. emeretur.

Qualiter Scaurum ab Armenia magnus Pompeius ad partes Syriæ transmisit & q; legati uenientes Hyrcani & Aristobuli: auxilia petierunt. CAP. IIII.

Nterea Scaurum Pompeius dum in Armenia adhuc Tigranem ipse debellaret: ad Syriam destinauit. Qui cum damascum uenisset & a Iolio & Metello nuper captam ciuitatē inuenisset in Iudæam prexit. Quo dum uenisset ad eum legati Aristobuli uel Hyrcani ingrediuntur: petentes auxilia: sed dum Aristobulus promitteret quadringenta se dare talenta: & nihilominus hæc etiam eadem Hyrcanus offerret: Scaurus magis Aristobuli promissa suscepit. nam & diues & magnanimus: Aristobulus erat & omnino puum ei erat: quod dari postulabatur: alter uero & pauper & tenax: & de maioribus perfidam promissionē protēdebat. Nam & simile non erat q; petebant idem uirtute ciuitatem nimis munitissimā & potentissimam capere & transfugas cum multitudine Nabutheorum bello depellere p̄dictis ergo causis flexus Scaurus: cum pecunias accepisset soluit obsidionem: p̄cipiens Aretham recedere: ne Romanis hostibus appareret. Igitur Scaurus ad damascum iterum discessit. Aristobulus aut cum multis uiribus contra Aretham & Hyrcanum parauit exercitum. Quibus conflagēs circa locum qui Capirō dicitur uicit eos: multa milia hostium prosternēs: iter quos etiam & Celaphō frater Antipatri cecidit. Sed non multo post cum Pompeius in damascum peruenisset: & inferiorem Syriam percurrisset uenerunt legati ab ægypto: & ab omni Syria uel Iudæa: per quos miserat ei donū maximum. Aristobulus autem auream misit coronam quingentorum talentorum cuius mētionem fecit ē Strabon capadox ita referens. Venerunt uero ex ægypto legati cū corona aurea quatuor milia solidorū: & a iudea uitis uel torques aurea: quem nominabant terpnon idest delectabile. Hoc uero donum nos quoq; uidimus in templo romæ Capitolini Iouis sacratum fuisse titulum habens aristobuli filii alexandri regis iudeæorum quod estimatum est quingentis talentis. Igitur aristobulus Iudæorum potentissimus: hoc donum dicitur misisse. Interiecto uero tempore: rursus legati ad eum uenerunt idest antipater pro Hyrcano Nicomedes pro aristobulo qui etiam accusabant Gabinium & Scaurum q; pecunias accepissent: ille trecenta talenta: alter quadringenta.

Quēadmodū aristobulus cū intellexisset Pōpei cōsiliū: ad sua discessit: aduersus quem indignatus Pōpeius exercitū p̄duxit: & aristobulū i alexadriū castellū fugauit. CAP. V.

Vunq; iussisset Pompeius certantes ad damascum uenire instante tpe ueris: cōgregās Pompeius apamenum exercitum de locis hiemalibus ad Damascū properauit q; i trāsitu suo mox Apamenam arcē euertit: quam Antiochus muniuerat: cizycenus dū Ptolomei Minei prouinciam considerauit: uiri maliuoli: & pene dionysio tripolitano deterioris: qui securi fuerat percussus. Et dum morte dignum inuenisset: acceptis ab eo mille talentis ex quibus stipendium militibus suis donauit: absoluit eum: necnon & Lysiden oppidum cœpit ubi tyrannus Silas iudæus erat. Cūq; ciuitates Heliopolim & Calsidem transisset in medio positum montē ascendit: & ad inferiorem Syriam damascumq; peruenit. Vbi & comperit: q; iudæi cum suis principibus Hyrcano & Aristobulo haberent discordiam: motamq; audiuit gentem: contra utrosq; dicentē non debere sub regali ditione esse: sed patrio ritu sacerdotibus obedire quos deus uenerari præcepit. Hii nāq; dum nepotes existerent sacerdotum: non contenti eo honore ad alium magistratum cupiebant gentem trāsducere: & seruitutis uinculis obligare. Hyrcanus autem accusabat: q; maior frater esset: & Aristobulo partē paruam prouinciæ datam teneret: aliam uero Aristobulum uiolentia cœpisse confirmans: necnon etiam incurfione contra finitimos & latrocinia illum perpetrare: criminabatur: neq; gentē iudæorum a se nisi per illius uiolentiam ad seditionem descendisse. Cai etiam hæc alleganti testimonium plus mille optimates iudæi p̄bebant: antipatro suadente. Aristobulus autē principatu dicebat eum recidisse propter suam naturalem & inefficacem se gniciem: pro qua contemptibilis uidebatur: se quoq; aiebat: non tantum pro regni ambitione sumpsisse principatum: quantum metu: ne forte ad alios migraret. Appellari autem se regē patris sui nūcupatione & testes conuocabat iuuenes promptissimos quorum cultus purpuræ: uel comæ: necnō & falere: aliusq; ornatus sic ei astipulabatur: ut non ad iudicium intrare: sed ad pompam procedere p̄taretur. Pompeius tamē cum hæc audisset: Aristobulum: de uiolentia culpans: dimisit eos: leuiter

allocutus. Nam dixerat ad prouinciam eorū sese uenturū: quō tertius singula posset agnoscere: cum Nabutheorū primum prouinciam pueret: & interim eos pacē habere p̄cepit. Aristobulo autē blādie batur: ne prouinciam faceret rebellare: adituq; uiaē concluderet: quod euenit.

Quēadmodū Aristobulus grauitē ferēs q̄ p̄ter spem sibi a Pompeio euenisset: bellū parauit sed postea p̄cēntēs pacē postulauit: pecunias offerēs: quas tamen minime soluit. CAP. VI.

Aristobulus enim a Pompeio regressus: nec aliquid eorum quā ille monuerat curās: i delō ciuitatē puenit: exinde Iudāam p̄xit. Quapropter iratus Pompeius expeditio nem quā contra Nabutheos parauerat in Damasco a Syria: legionesq; Romanorū cō tra Aristobulū p̄duxit. Cūq; Peltā & Scitopolim trāfisset: in Coreas puenit: quā inuū est Iudāæ mediterraneæ: unde munitissimū oppidum super montem positum uidetur Alexandrium nomine quo Aristobulus confugerat. Tunc pompeius destinans ad eū: iussit descende: multisq; suadentibus romanis non rebellare: descendit. Cūq; disputasset contra fratrem de p̄cipatu: rursus in oppidum pompeio concedente discessit: & hoc bis & tertio fecit: sperans regnum obtinere: ad omnia quā Pompeius p̄ceperat obedire se simulans: donec recederet ad munimina sua: timens ne regno spoliaretur & Hyrcano principatus traderetur. Pompeius autem cum iussisset ei ut castella traderet: & custodibus propria manu scriberet: quatenus eum susciperent: noluit obedi re hęc scribere.

Qualiter irritatus Pōpeius Aristobulū ligauit: & ad ciuitatē obsidēdā accessit. CAP. VII.

Escēdens autem ad Hierosolymā bellum parauit: interiectoq; tpe Pōpeio exercitum contra eum ducēte: quidā ex ponto ueniens nunciauit Mithridatē hausto ueneno de fundum: quod illi filius suus pharnaces cōfecerat. Cūq; in Hierico castra posuisset: ubi maxime nascitur Opobalsamū: cuius cū flos acuto lapide incisus fuerat distillat: mane Hierosolymis ascendit. Tūc Aristobulus p̄cēntēs ad Pōpeiū descendit: pecuniasq; offerēs: in Hierosolymis eum suscepit: rogabatq; bello desinere: & quā uellet cū pace disponderet. Pōpeius autē ueniam ei petenti p̄stitit: & mitti Gabinium cū militibus ad ciuitatē ut pecunias obtine ret. Sed cū nihil horū penitus egisset: Gabinius rediit: negatisq; pecuniis de ciuitate exclusus est. Nā aristobuli milites pactis minime consenserunt.

De modestia Pōpei & religiositate: quia nullatenus passus est tangere tēpli pecunias: licet multā fuissent: & quia aristobulū Romā uictū cū filiis p̄duxit. CAP. VIII.

Vapropter Pompeius iratus: Aristobulum reclusit in carcerem: & ad ciuitatem peruē nit: undiq; munitissimam: p̄ter septentrionalem partem. Circuit enim eam uallis altissimas: intus templum cōcludēs: lapideo muro fortissime constructum. Seditio itaq; intus hominum de p̄sentibus rebus erat: quibusdam dicētib; Pompeio tradi ciuitatem: Aristobuli uero socii excludere eum & expugnare persuadebant: & illum habere uinctum. Qui cum in templo refugerent: ponte absciso qui ciuitati iungebatur: sese ad obsidio nē parabant. alii autem exercitum Pompeii susceperunt: & aulam ei tradiderunt. Pompeius ergo Pisonē legatum cum exercitu destinauit palatium custodire: & domos uel templum obseruare. Qui prius quidē uerba pacifica in templo conclusis offerebat: sed hi dum non obedissent: loca iuxta tēplum posita muris circumdedit: ad omnia Hyrcano ministrante. Pompeius at mane circa templum a parte aquilonis: unde expugnare eos potuissent milites collocauit. Fuerant nāq; per illam partem turres altissimæ: & fossæ altissimæ q̄ ualle circumdabantur. Ponte nāq; deciso munitior extiterat: i qua ualle Pompeius cum aggerē in circuitu siluam incidentibus Romanis imponeret: & uideret satis fossam cōæquatam: machinamenta uel instrumenta bellica Tyro deportata superimposuit: per quā etiam templum deposuit. Sed si nobis patrius mos non fuisset septimo die uacare nullatenus aggerem construere Iudæis repugnantibus potuissent. Nam bellantibus & occidentibus resistere lex concedit: si quid uero aliud aduersari uellent facere: nulla nobis datur licentia sabbatis eos prohibere. Quapropter non certantibus Iudæis: nec manus armantibus turres erigere: uel machinamēta Romanis licuit fabricare: quibus postero die utebantur. Vnde potest nostra erga deum pietas legiq; custodia cognosci: q̄ nihil timore obsidionis ad immolandum impediti fuissent sed secundo in die mane & circa nonam super aram immolabant: & neque inflictione belli sacrificium remittebant. Nam cum capta ciuitas fuisset tertio mēse ieiuniorum: cētēsimā septuagesima olympiade. C. antonio: & M. Tullio Cicerone consulibus: hostes templum ingressi cunctos peremerunt: qui sacrificiis occupati nullatenus sacra ruperunt: haud timore animæ conturbati: haud dolore morientium expulsi: sed omnia uoluerunt circa ipsas aras pati: putantes melius esse mori quam sacrificia imperfecta relinquere. Et hanc non esse laudem mendacem per quam pietas nostra apparet: sed uerani extitisse cuncti testantur qui Pompeii gesta conscripserunt: inter quos sunt & Strabon: & Nicolaus: necnon & Titus Liuius romanæ conscriptor historiae. At cum machinamentum primum illatum fuisset: turris maxima cōmota cecidit: & aperuit partē templi: per quam hostes irruperūt. Quorum primus Cornelius Faustus Syllæ filius cum suis militibus super murum ascendit: post eū etiam per alteram partem Furius Centurio cum suis: in medio autē Flauius & ipse Centurio cum turba so-

rissima. Tunc oia cede Iudæorū cōplebātur. Quidam. n. a Romanis: alii uero semetipsos occidebāt. Erant qui & p̄cipites: sese flāmis inter do mos iniicerent: minime ualentes uolentiā sustinere. Cūq; p̄strati uiginti duo milia Iudæorū romanorū uero pauci defuncti fuissent: capitur etiam Abscaloni patruus: simul & socer Aristoboli. Nō ergo parua in tēplo cōmissa sunt: dum ea quæ priori tēpo re inuisibilia uel inaccessibleia erant adisset Pompeus: & cū eo non pauci uidissent quæ non liceret nisi sacerdotibus intueri: Inuenerunt at̄ mensam auream: & circa eam candelabra uel libatoria non pauca: necnon & aromatum multitudinem: in thesauris uero sacras pecunias duo milia talenta.

De modestia Pompei & religioſitate: quia nullatenus passus est tāgere templi pecunias: licet multa fuissent. & quia Aristobulum romani uictum cū filiis perduxit. CAP. IX.

Quas Pompeius penitus contingere noluit propter pietatem: & hoc dignum sua uirtute fecit. Cūq; in posterum ministris templi p̄cepisset illud pugnare & legitima offerre deo: Hyrcano principatum sacerdotii donauit: eo q̄ ei utilis apparuisset: & prouinciales prohibuisset Aristobulo auxilium p̄stare: auctores quoq; belli securi percussit. Faustū uero cum aliis q̄ propēsius murū ascēderāt: p̄miis dignis honorauit: & Hierosolymā sub conditione fiscalium Romanis exposuit. Ciuitates ēt quas prius Iudæi de inferiori Syria ablatas subegerant sub suo principatu esse constituit: & oēm gentem prius nimis extensam: suos intra fines astrinxit: necnon & Gadaram pauloante dirutam ædificauit: Demetrio donans Gadarenos suo liberto: reliquas autem Ioppen & Scitopolī: & pella uel Dion: & Samariā: & insuper Marissā & Azotum: & Iāniā: & Arethusam habitatoribus reddidit: quæ mediterraneæ fuerant præter alias dirutas. Gazam uero maritimam: & Ioppen: & Doram: & Stratonis turrim quam postea herodes magnifice condidit: & cum porticibus uel templis eam ornasset: Cesaream eam cognominauit: Pompeius liberas reliquit: & a prouincia discessit. Horum malorum Hierosolymis auctores Hyrcanus & Aristobulus extiterunt: cum inuicem inter se bella gessissent. Nam tunc libertatem deposuimus & subiecti Romanis sumus & prouinciam: quam armis possidemus a Syriis ablatam. Hanc Syris compulsi sumus denuo restituere. Et insup decem milia talenta pauco tempore: Romani a nobis exegerunt & regnum quod antiquitus secundum generationem principibus sacerdotum dabatur: populare factum est. De his quidem competenti loco dicemus. Pompeius autem cum inferiorem Syriam usq; ad Eufraten fluum & Aegyptum Scauro tradidisset: & duas legiones Romanas: per Ciliciam romam perrexit. Ducebat cum sua generatione Aristobulum uinctum: cui duæ filiæ uel totidem filii fuerunt: quorum Alexander euasit: nouissimus autē Antigonus cum patre uel sororibus romam deportatus est.

De Scauro q̄ militiam cōtra petrā urbē tunc Regnū arabū absentē p̄duxit. CAP. X.

Scaurus itaq; contra Petram Arabiæ cum exercitum produxisset: propter difficultatem ciuitatis in: circuitu terram deuaſtabat. Sed exercitui romano fame fatigato: Antipater obediens præceptis Hyrcani: a Iudæa triticum uel quæcunq; erāt necessaria destinauit. Cūq; missus ab Scauro legatus ad Aretham p̄xisset pro amicitiiis quas cū eo haberi debuerat: flexit eum pecuniis ne prouinciam prædaretur. Qui etiam fideiussor eius pro trecentis talentis extitit & in his bellum Scaurus sedauit. Siquidem non minus & ipse quā Aretha concupiuit idem fieri.

Quemadmodum Aristobuli filius Alexander fugiens Pompeium ad Iudeam puenit: ubi multo exercitu cōgregato: bellū contra Hyrcanum & Antipatrū produxit. CAP. XI.

Interfecto uero tpe cum Alexander Aristobuli filius iudæam inuasisset: dux exercitus Gabinius de roma ad Syriam usq; peruēit: qui inter alia quæ miranda fecit: contra Alexandrum produxit exercitum: nullatenus ualente Hyrcano uiribus illius resistere: cum etiam erigere Hierosolymorū murum festinaret quem Pompeius deposuerat quod ne faceret: prohibuerunt eū Romani ibi constituti. Circuēs at̄ prouinciā: multos iudæorū arnuauit: & maturius q̄ sperabatur collegit decem milia pedites: & mille quingentos equites Alexandrium etiam castellum ualde munitum & Machærunta iuxta montes Arabiæ cœpit. Igitur Gabinius contra eum ueniebat: cū iam Marcum Antonium cū romanis: aliosq; duces p̄misisset. Qui cum Romanis militibus & subiectis Iudæis quos Phitolaus & Malchus ducebāt: adunantes sibi & Antipatri societatem Alexandro obuiam ueniret: quos seq̄batur etiam Gabinius cum legatione. Alexander autem prope Hierosolymam accessit: ubi cum hostibus prælio facto: p̄emerunt Romani tria milia Iudæorum: capiunt etiam non minus tria milia uirorum. Interim Gabinius cum Alexandrium peruēisset castrum: inuitabat conclusos ad pacem: ueniamq; de prioribus suis delictis pollicebatur eis. Vbi cum plures hostium foras uallorum starent: Marcus Antonius fortiter decertans: in cōgressiōe multos prostrauit. Gabinius uero exercitus partem cum ibi reliquisset: & castellum uastaret: ipse reliquam Iudæam circuibat: quantasq; inuenisset dirutas ciuitates renouari præcepit: & constructæ sunt Samaria uel Azotus: Scitopolis & Antidona: Rafia uel Dorat: Marissa & Gaza: & aliæ non pauca. Cūque omnes Gabini præceptis obsedissent: ciuitates multo tempore desertæ suos habitatores acquirere.

Quemadmodum cum flexisset Alexandrum mater sua tradere se cum castellis: Gabinius Alexandrum dimisit. CAP. XII.

Væ cum ageret per prouinciam rediit in Alexandriũ castellũ. Vbi dũ obsidionẽ statueret: legationẽ ad eum Alexander destinauit:ueniam sibi de priorib⁹ cõmissis postulã: & tradere castella:Hyrcaniã uel Machærunta:post etiam Alexandrium pollicet. Quæ Gabinius accepta euertit. Mater uero alexandri cum ad eum peruenisset:nam fauebat Romanis: marito eius & aliis filiis Romã abductis cõcessit ei Gabinius quæ postulã fer. Cũq; disposuisset pacẽ cũ ea:Hyrcanum ad Hierosolymam reduxit habiturum templi diligentiã. Quinq; tamen curias constituit:æqualibus turmis gentem diuisit:quarum una Hierosolymis degabat:alia in Gadaris:tertia in amathunte: quarta uero in Hierichunte: quinta in Fessoris galileæ:qui regia potestate liberati:sub optimatum gubernatione uiuebant.

De Aristobulo qui cum a Romana ciuitate ad Iudæam fugisset: tentus a Gabinio:rursus captiuus transmissus est. CAP. XIII.

Ed cum Aristobulus roma ad iudæam confugisset: & alexãdriũ quod nuper dirutũ fuerat renouare desideraret: Gabinius milites cum ducibus Sifinnio & antonio & Seruilio mittit:ut eum oppidum reconstrui prohiberent:simul & caperent. Multi itaque Iudæi ad aristobulum transiebant:propter ueterem eius gloriam nouis rebus studentes: necnon & Pthitolaus dux Hierosolymorum cum mille ad eum uenerat:qui tamen inermes erant: quos decreuit in Macherunte ponere. Aristobulus ergo eos qui armis inopes erant dimisit:armatos autem octo milia exeuntes cum collegisset:perrexit ad bellũ. Quos Romani fortiter inuadentes:prælio facto uicerunt. Et licet Iudæi propensius decertarent:tamen atrocitate hostium ad fugam conuertuntur quorum quinq; milia prosternuntur:reliqui uero dispersi ut unusquisq; ualuit:per fugam sibi salutem quæsuit: tamen plus mille aristobulus habens in Macherunte munitissimum oppidum recessit. Cũq; male pugnasset:nihilominus spem sibi bonam promittebat. Per duos tamen dies obsidioni resistens: multis perfoſsus uulneribus: captiuus cum antigono filio:qui de Roma:cum eo fugerat ad Gabinium trahitur. Aristobulus quidem his casibus usus:rursus ad Romanam ciuitatem transmittitur: quo ligatus tenebatur: cum regnum & sacerdotii principatum tribus annis & sex mensibus gessisset:uir clarus & magnanimus: filios autem eius senatus matri remisit:Gabinio scribente hoc ei promissum fuisse p castellorum proditione:& sed hi quidem i Iudæã remearunt. Gabinius at cũ cõtra Parthos exercitum duxisset:& Eufraten fluuiũ transisset:placuit ei ad Aegyptum reuerti:quatenus Ptolomeũ ibi restituerent. Hæc uero & p alios historiæ cõscriptores demonstrata sunt. Gabini deinde militibus antipater ministravit triticum & arma & pecunias & Iudæos prope pelusiũ auxiliares effecit:qui custodes Aegyptiõ: adituũ fuerant. Cũq; ex Aegypto aristobuli filius recipiens rursus p uolentiam principatũ: multos Iudæos subtraxerat:magnoque cum exercitu prouinciam inuadens: omnes romanos quantos inueniret occidebat: refugientes ad montẽ Garizim. Gabinius autem hæc audiens:antipatrum ut prudentem præmittit ad illos qui rebellabant:ut eorum sedaret amentiam:quatenus ad meliorem sensum redirent. Qui cũ perrexisset: multos quidem castigauit:& ad cõpetentia restituit. Verũtamen alexandriũ cõprehendere non potuit:dũ exercitum haberet triginta milia Iudæos:quiq; cum Gabinio confligens: uincitur:decem milibus suis ppe Itabyrium montem pstratis. Gabinius itaq; cum disposuisset Hierosolymõ: ciuitatem:antipatri uoluntati obediens:contra Naburtheos expeditionem pduxit: quos eum in pugna uicisset:parthos transfugas mithridatẽ & Orsanẽ dimisit:qui fide nõ seruata:adpprios remearunt. Sed Gabinius cum opera maxima uel clarissima in expeditione fecisset: Romã rediit Crasso tradẽs ducatum. De Pompei & Gabini contra Iudæos expeditione conscribit Nicolaus Damascenus & Strabo Capadox nihil unus altero amplius exponens.

De Crassi successoris Gabini contra Phartos expeditione:& ascensus eius in Iudæam:pecunia rumq; templi de populatione. CAP. XIII.

Crassus at cũ cõtra Parthos militiã pduceret: ad Iudæã puenit:& pecunias tẽpli q̄s Põpeius nõ tetigerat: duo milia talẽtoꝝ abstulit:necnõ & totũ reliquũ aurẽ usq; ad octo milia talẽtoꝝ. Tulit et & trabẽ aureã uersatilẽ:recẽtas minas pẽfatẽ. Mina uero apud nos duæ & semis libræ extimant. Tradidit ei ergo hæc trabẽ custos pecuniarũ Eleazarus noĩe sacerdos nõ maliuolo aĩo:nã iustus & bonus erat sed dũ cõmissa fuisset ei custodia uelõ: tẽpli:q̄ mira pulchritudĩe uel cõstructiõẽ p̄ciosissima resplẽdebãt i hac trabe pẽdẽtia: & crassũ uidisset cũstũ tẽpli ornatũ auferre:aureã ei trabẽ p redẽptiõẽ oĩum p̄stitit: dũ & iusiurã dũ ab eo accepisset:nihil aliã a tẽplo tollẽdũ: sed solo cõtẽtũ eẽ auro ab eo tradito quo multa milia p̄do posset iuenire. Hãc at trabẽ alia lignea circũdabat:ideoq; latebat. Crassus uero licet iurasset:nihil aliud de tẽplo rãgere:post acceptam tamẽ trabẽ trãsgressus:omne tẽpli aurẽ deposuit. Nemo itaque miretur:si tantæ diuitiã in nostro templo fuissent dum has omnes per diuersam terram Iudæi deum collentes ibi ex antiquis temporibus obtulissent. Nec magnitudo prædictarum pecuniarum

testimonio caret: nec arrogántia nostra per tantam magnitudinem diuitias extulit: sed multi & alii conscriptores nobis testimonium ferunt: necnon & Strabon capadox ita dicens: Transmittentes míthridates in: Choo: tulit pecunias: quas ibi Cleopatra regina deposuerat: uerum etiam & Iudæorú octingenta talenta. Nobis itaq; pecuniæ publicæ non sunt: nisi dei tantum. Vnde manifestum est Iudæos per asiam constitutos ueritos Mitridatem: has pecunias in Choo transmisisse. Non enim ex iudæa fuerunt in choo pecuniæ dum ciuitatem & templum munitissimum haberent: sed neque alexandriam habitantes iudæos uerisimile est hoc fecisse: dum nihilo Mithridatē timerent. Testis est nobis idem strabon & alio loco qui tempore quo trāsīt Silla in Bellada compugnaturus Mithridati: Lucillum transmisisse fertur in cyrenæā ciuitatem: propter nostræ gentis seditionem: quæ totum orbem compleuit ita dicēs. Quatuor in ciuitate cyrenæorum ptes existunt: ciuium & agricolarum: tertia uero colonorum: & quarta iudæorum. Hæc per omnes ciuitates iam dispersa est: & nullus locus mundi facilis inuenitur quo non hanc gentem uideamus. Nam Aegyptus & cyrænea dum sub uno regno fuissent: omnem conuersationem horum emulare sunt: ita ut scripturis eorum uterentur & presertim pecunias secundum patrias leges iudæorum congregarent. In Aegypto ergo sumā ptē habitasse iudæorú demonstratur: & alexandriæ ciuitatis maxima pars huic genti deputata est. Ordī natur uero etiam princeps qui causas eorum & instrumenta publica debeat curare: & præcepta dare tanq; princeps perfectæ reipublicæ. In Aegypto tamen hæc generatio conualuit: eo q; initio iudæi Aegyptii fuissent: & quia iuxta prouinciam iudæam: Aegyptus iacet: necnon & propter illos qui ex inde ad Aegyptum peruenerunt. Ad cyrenam autem ideo trāsīt: eo q; ipsa finitima Aegypto extitisset: quemadmodum & iudæa: & q; sub uno regno prius fuissent. Strabō quidem hæc retulit. Crassus autem cum omnia disposuisset quemadmodum uellet: contra parthos egreditur: ubi cum toto suo defecit exercitu: sicut & alibi demonstratum est. Sed Cassius dum ad Syriam peruenisset: & uindicasset eam ex incursionibus Parthicis: qui nimis per Crassi perditionem audaciores fuerant: rursum ad Tyrum peruenit: & exinde ad iudæam ascendit. Iarachenā uero ciuitatem inuadēs statim pdauit: & triginta milia uirorum captiuauit: Pytolaum etiam seditionis aristobuli successorem cœpit: antipatro iuitante. Qui etiam dum apud eum multum ualuisset: idumæis amicus erat de quib; & uxorem nobilissimam nomine Ciprin sibi coniunxit: ex qua quatuor liberos procreauit: safelum & Herodem: qui postea rex fuit: & Iosippum: & Feroram: filiam quoq; salomoni. Hic autem antipater dū cum aliis potentissimis amicitias & hospitium copulasset: arabi potius se sociauit: cui etiam filios suos dum bellaret cōmendauit. Igitur Cassius cum expeditionem super Eufraten duxisset prohibuit illam deuastari prouinciam: sicut & ab aliis relatum est.

Vt Cæsar Aristobulū soluere cupiens: & cū duobus agminibus in Iudæam transmittere a pōpeianis ueneno necatus est.

CAP. XV.

Nteriecto uero tēpore cū Cæsar Romā teneret: post Pōpeii uel senatus fugam: soluens a uinculis aristobulum ad Syriā transmisit: duas ei tradens legiones quatenus paratā illi ut posset facere iudæā. Aristobulus aut potētia a Cæsare donata minie potitus est. Nā pōpeiani poccupātes ueneno eū corruerūt: & sepelierūt eū Cæsaris focii: q; multo tpe ita iacuit usq; quo ātoni eū ad iudæā remitteret & in regis mōumētis poni p̄cipet.

Qualiter Scipio Alexadrū Aristobuli filiū securi percussit. CAP. XVI.

Scipio at mandat Pōpeio alexandrū aristobuli filiū occidēdū: dūq; culparet eū de his quæ prius contra Romanos egisset securi eum percussit. Quo i antiochia defuncto: fratres eius Ptolomeus Minei filius: qui habitabat apud calcidem: prope libanum montē constitutam detinuit. Qui cum filium suum Philippionem i ascalō ad aristobuli uxorem direxisset: iussit eā destinare filiū antigonū cū eius sororibus. e quibus alterā Philippiō cū dilexisset: uxore eā habuit. Quē postea Ptolomeus pater eius occidens: matrimoniali iure eā duxit uxore: & prouidētiā fratribus eius impendebat.

De expeditione Cæsaris ad Aegyptum: & quemadmodum auxiliū ei Hyrcanus & Antipater dedissent: Iudæosq; auxiliares ei fecissent. CAP. XVII.

Post mortē uero Pōpeii: dum Cæsar cōtra Aegyptum pugnaret: Antipater Iudæorum potētissimus mandatis Hyrcani obediēs multū illi utilis apparuit. Nā Mithridates per gamenus dū per Coricū trāsīt: & minime potuisset p Pelusiū uia cōficere: sed i ascalone cōmoraret: Antipater ei tria milia armatos Iudæos adduxit: necnon & arabū nobilissimos auxiliatores illi parauit: & ppter eū oēs Syriippeni Cæsaris partes adiunabāt. Verū ēt & āplicus potētissimus: & ptolomeus filius eius libanū mōtē habitātes cū oibus ciuitatib; eādē pro Cæsare mentem habebant. Mithridates aut surgens a Syria: cū ad Pelusium peruenisset: & eū non suscepissent: ciuitatē obsidebat: cuius maxia uirtute ātipater primus partem muri deiecit: & reliquis uiam ingredi ciuitatem paut: & Pelusium quidē ita deuastatur. Antipatrū deide & Mithridatem euntes ad Cæsarem cum Aegyptii iudæi trāsire prouinciam uetarēt quæ onia dicitur Antipater eos flexit ad Cæsaris amicitiam: & principis sacerdotum litteras eis ostendit. Quas cum audissent Mēphitidem habitantes: simili modo Mithridatem ad se inuitarunt. Ad quos cum profē

atus eēt: & ad locum qui dicitur Delta puēnisset: cōfligit cū hostibus circa locū qui dicitur Iudæorū expeditio. Habebat aut̄ dextrū cornu Mithridates: leuū uero Antipater. Sed plio cōmissio iclinat̄ cornu: quo Mithridates pugnabat qui piclitatus eēt nisi p̄ ripā fluuii cum suis militibus Antipater currens deuictis iam aduersariis: mortis eum periculo liberasset. Nam uictores Aegyptios ad fugā conuertens: & persecutus castra eorum deuastauit: Mithridatēq; fugientem retinuit. Cuius ceciderunt milites octingenti: antipatri uero octoginta.

Quemadmodum Antipater cū bene pugnasset: amicitia Cæsaris acquisiuit. CAP. XVIII.

Ed cum Mithridates Cæsari demandasset uictoriam simul & salutem quam per antipatrum meruisset: antipatrum quidem tantum dilexit: ut etiam uteretur eo per oia bellorum pericula. Quapropter & uulnerari antipatrum seuisime contigit. Ergo bello finito Cæsar cum ī Syriam nauigasset: Hyrcano quidē principatum sacerdotii firmum indulgit: antipatrum uero ciuem Romanum & sine censu constituit. Dicitur autem Hyrcanus huic quoq; militiæ in ægypto socius extitisse: sicut testatur Strabon capadox: ex nomine asinii ita referens. Post Mithridatis & Hyrcani principis sacerdotū ī ægyptum profectionem. Idem Strabō alibi ex nomine Hypsicratis rursus ita retulit: Mithridatē solum exisse: uocatum autem secūdo: cui antipater iudææ tutor in ascalone tria milia militum præparauit: & alios potentissimos inuitauit sociatum etiam Hyrcanum principem huic militiæ dicens. Hæc quidē Strabon exposuit. Sed cum uenisset antigonus aristobuli filius tunc ad Cæsarem: & patris sui calamitatem defleuisset: qualiter pp̄ ip̄m ueneno fuerit interemptus: fraterq; suus secure a Scipione sit percussus: petebat se misereri a regno depulsum præterea Hyrcanum & antipatrum accusabat: q̄ male gentem regerent: & ī se crudeliter egissent. Antipater autem cum affuisset: satissaciebat de illatis sibi criminibus: rebellem antigonum cum suis sociis differens: & narrabat quanta ipse laborasset in expeditione coram ipso Cæsare: & dicebat aristobulum romæ tractum: q̄ semper Romanus hostis extitisset: fratrem uero eius latrocinii causa poenā a Scipione meritā sumpsisse.

Vt Cæsar Antipatro tutelam Iudææ credidit: & epistolæ cū senatuscōsulto de amicitis Iudæorū directe sunt. CAP. XIX.

Vm hæc antipater uerba fecisset: Cæsar Hyrcanum quidem principem sacerdotum ordinauit antipatro uero potestatem donauit quam ip̄e eligeret: tutorem eum totius Iudææ constituens. Hyrcano quoq; concessit patriæ muros restituere: cum hanc ille gratiam ab eo petisset: nam adhuc diruti iacebāt: ex quo Pompeius eos deposuerat: unde a consulibus in capitolio senatusconsultum hoc modo prolatum est. L. Valerius Licinius filius consul: conueniente senatu idibus decembris: in templo concordiæ: præsentē. L. copinio. L. Collinæ filio: & Cepario Quirini. De his quæ alexander iasonis: & Miminius antiochi: & alexander dorothei: iudæorum legati: uiri optimi uel auxiliores locuti sunt: renouantes cum romanis gratias: & amicitias exhibentes: clypeum aureum pro iditio auxiliorum deuouerunt quinquaginta milium solidorum: & petuerunt litteras sibi dari ad omnes liberas ciuitates: quatenus prouinciæ uel portus eorum nullam uolentiam paterentur. Placuit igitur amicitias & societatem cum eis componere: & omnia quæ supplicauerunt concedere: clypeumq; suscipere. Hæc acta sunt sub Hyrcano principe sacerdotum & rectore gentis. ix. anno: mense Panefo. Hyrcanus at̄ etiam ab atheniensium populo laudatus est: cū multum ei apparuisset benignus: nā miserūt ei scriptū h̄mōi decretū: sub iudice uel sacerdote dyonysio: filio asclepiadis: mense panefo: uicesimo quinto die latū est magistratibus decretum atheniensium sub præside athode quod eucles Menādri laimusius scriba exposuit Munichionis undecimo die consilio iudicium factū in theatro: suffragiū tulit dorotheus princeps sacerdotū cū quo assidens dyonysius dixit. Quo Hyrcanus alexādri sacerdos & rector iudæorū p̄manet cum populo nostro uel singulis ciuibus fidelis existit: & oī circa eos utitur industria: ibiq; ueniētes athenienses uel legatiōis cā: seu priuatī munificēter ad se suscepit: & prouidet q̄tenus illesi redeant: decretum qdē de his & prius factum ē nūc uero dionysio dorothei Sumiēsi suggerēte & de uiri uirtute populū admonēte: quō uolūtātē habet bene nobis sp̄ qd̄ potuerit facere: placet honorare uirū aurea coronā optiā secundū legē: & dedicare ei imaginē aureā ī tēplo populi uel gratiā: decernere uero coronā in theatro cum libero patri tragediæ solēnia celebrāt: & ī Panatheneis: & eleusiniis: & ī gymniciis certaminibus: diligentia uero magistratus hēat: ut si pmāserit & seruauerit fauorē nostrū oē quod excogitemus p̄ gratia uel honore uiri munificēter cōpleat: q̄tenus: cū hæc ita facta fuerit appareat: populus noster optimus eū amplecti: uicesq; reddere gratiā: ut ille nostræ studiū iam honoribus affectus imitetur: imo etiā debemus eligere ab oībus atheniēsis q̄ decretum ei deportent: ut cū honorē susceperit festinet benefacere nostræ sp̄ ciuitati. Romanorum: ergo uel populi atheniensium erga Hyrcanum merita demōstrauim⁹. Cæsar at̄ cū iudæā disposuisset: Syriā nauigauit. Antipater uero ut Cæsarem ad Syriam deduxit: ī Iudæam reuertitur: & statim muros a Pōpeio dirutos reconstruxit: seditionemq; prouincialium sedauit interminationibus simul & persuasiōibus requiescere: eos inuitans cum diceret. Si quis Hyrcano consenserit: foeliciter uitam suam potest peragere. Qui uero ad spem rebellandi peruenerit: & lucro priuatur: & meipsum pro patrono

dominum: Hyrcanum autem pro rege tyrānum sentiet: Romanos uero & Cæsarem pro rectoribus amarus hostes: nam minime patiuntur amoueri: quē ipsi principem constituerunt. Quæ cum diceret prouinciam peragrauit.

Qualiter Antipater filiis suis Hyrcano & Herodi gubernationē habendā pmisit. CAP. XX.

Sed cum tardum & segnē Hyrcanum uidisset: priorem filium suum ducē in Hierosolymis ordinauit: secundum uero herodem Galilææ tutorem demonstrauit: adhuc omnino iuuenem: nam quindecim annorum erat: cui nihil obfuit iuuentus: dum prudentiam super ætatem haberet. Qui cum occasionem inuenisset: statim ad uirtutis ostentationem prorupit. Siquidem Ezechiam principem latronum comprehensum. qui Syriam cum magna turba uexabat: fecit interim cum multis prædonibus. Quo facto nimium a Syris amplectitur: unde & in amorem eius exarserunt: quia a latrocinis prouincia eorum esset erepta. Laudabant ergo eum per ciuitates & per uicos: quia pacem eis præstitisset: & tuitionem prædiorum suorum inuenissent. Quapropter & Sexto Cæsari cognato magni Cæsaris tūc totam regenti Syriam: amicus factus est. Cum uero æmulatio pro factis herodis Faselum fratrem eius intrasset studuit non minor tali gloria reperiri: & Hierosolymitas fauore sibi parabat: dum & ciuitatem haberet: & populi ne gogia non ignare tractaret. Quæ ita antipatrum extollebant ab omni gente tanquā esset oīum dominus. Honorari igitur ex tali claritate cum cœpisset: qualis sepius contingunt Hyrcani fidem transgressus est. Potētissimi uero iudæorū antipatrum uidentes cum filiis extolli per fauorem gentis: & redditus iudææ uel pecunias Hyrcani nimis inuidebant ei. Nam antipater amicitiam cum imperatoribus Romanorum cōposuerat: & cum flexisset Hyrcanum pecunias transmittere: tanquā suas: & non Hyrcano præstante eas romanis principibus destinabāt. Vnde manifeste antipatrum accusabant: dicētes Hyrcano. Vsq̄uequo ista pateris: aut nō uides antipatrum cū filiis principatu p̄cinctos teq; nomē tantū regium possidere. Sed nec te lateat: nec putes sine periculo tuo negligere negocia: dum antipater & filii eius totam nunc auctoritatem contineant: & hanc sine tuis iussionibus disponant. Nam herodes filius eius Ezechiam & eos qui cum eo erant peremit: nostraq; legem transgressus est: quæ hoīem prohibet occidi licet malignus sit nisi prius in concilio condēnatus sit. Ille uero dum nullam a te suscepisset præteritiam: hæc ausus est cōmittere. Quæ cum Hyrcanus audisset fleuit: plus autē iram eius incenderunt matres eorū: quos herodes interfecerat: dum per singulos dies in templo eum peterent: ut hærodes ante concilium de actis suis redderet rationē. Cōmotus igitur Hyrcanus herodem uocauit satisfacturum de criminibus sibi illatis. Qui suasionibus patris impulsus uenit. Nam sic ei p̄ceperat ut non priuatus: sed cum tutela & custodia corporis aduēiret. Qui cum & Galilæam ut putauit prodesse sibi disposuisset: militum parua manu circūdatus uiam secabat: ut nec terribilis uideretur Hyrcano tam maxima ueniens multitudine. Nec nudus uel incautus coram iudicibus esset: imo & Sextus Syriæ rector scripsit Hyrcano: supplicans ut liberaret a iudicio herodem simul & interminabatur ei: si non obediret: sed Sexti litteræ occasio fuerant: ne quod pateretur a sententia concilii herodes: sed magis absolueretur. Nam diligebat eum Hyrcanus tanquā filium. Herodes autem cum in medio una cum suis militibus astitisset: omnes perterritus: nec ausus est aliquis ex his eum accusare: qui primum contra eū exclamabant: sed oēs sub quiete & silentio rei exitum sustinebant. Qui cum ita sedissent: unus quidam nomine Sameus uir iustus & propter hoc omne deuitans periculum: surgens ita locutus est. Viri iudices & rex neminem scio ad iudicium a uobis uocatum ita constitisse: neque uos nosse quicquam simile opinor: sed oīs quicūq; in hoc iudicio peruenit exquirendus: humiliter astitit: misericordiam a uobis expetens: capillis prolixis: & ueste nigra indutus: hic autē herodes optimus iuuenis: reus pro homicidio satisfacturus: de tali crimine uocatus: iter est purpura circūdatus: & caput ornatum habens cōpositione crinium: stipatusq; armis: ut si condēnatus secundum legē fuerit: nos quidem interficiat: ipse uero uim faciēs ueritati liberetur. Sed herodē de his non culpabo siquidē suum cōmodum plusq; legē fecit: sed uos uel regem accuso qui tantā ei licentiam dedistis. Scitote tamen maximū esse deum: quē hunc: quē nunc pp̄ Hyrcanum uultis absolvere: qui quandoq; uos & ipsum regē torquebit. Nihil autem hæc dicēdo mentitus est. Nam herodes cum regnum accepisset: oēs occidit in concilio tunc inuentos cum ipso Hyrcano: præter Sameum: quem nimis dilexerat pp̄ iustitiam eius: & quia ciuitate post hac obsessa ab herode uel Sosio p̄suasisset populo ut herodem acciperent: dicens propter peccata eum nō posse deuitari. De his quidē suo loco dicemus. Hyrcanus autem cum uidisset propensiores iudices ad necem herodis: iudicium in postero die distulit: & mittens ad herodem furtim persuasit ei ciuitatem relinquere: ut posset periculum declinare. At ille cum discessisset in damascum fugiens regem: & ad Sextum Cæsarem peruenisset: apud se ita decreuit: ut si uocandus ad iudicium esset non obediret. Indignabantur autem iudices Hyrcano dicentes: quomodo hæc omnia cōtra eum essent. Illum uero cum nihil lateret: nihil agebat amentia uel imbecillitate sua.

Quēadmodum Sextus Cæsar cognatus magni Cæsaris dona cepisset ab herode duce Galilææ & maximum eum inferioris Syriæ principem ordinauit.

CAP. XXI.

P iii

Ed cū Sextus Herodem ducē inferioris Syriæ ordinasset: nā hoc ei pecuniis uendidit Hyrcanus timebat eum nequando contra se exercitū duceret. Non multis autē trāssatis diebus hoc euenit. Herodes. n. aduersus eum expeditionē deducēs irascebatur: eo q̄ ad iudiciū uel uocatus satis facturus esset. Prohibuerunt tamen eum obuiam ueniētes pater Antipater: & frater: impetūq; eius retinuerunt rogātes ne accederet prope Hierosolymā: & aliquod opus niteretur facere contra eos: qui concesserunt ei ad talem peruenire dignitatem. Deprecabantur etiam ut indignationē deponeret: q̄ uocatus ad iudiciū esset: sed absolutionis gratiam potitus recordaretur: nec ita dolorem consideraret: ut saluti ingratus existeret animaduertēdo q̄ & bellorum casus deus dispēsāt: qua pp uictoriā non oīno speraret: expugnādo regem & amicum qui multum ei profuisset: nihilq; sponte in eum cōmisisset aduersi: sed per maluiolos suasores actum: quod difficultatis umbrā p̄stiterit. Flexus his herodes: & arbitratus satis sibi factum q̄ suam fortitudinem genti demonstrasset: reuersus est. Per iudæam ergo taliter sese res habebant. Cæsar autē cum Romam uenisset: parabat ad africā nauigare: quatenus Scipionē uel Catonem expugnaret. Ad quē Hyrcanus dirigens legatos: petiit confirmare cum eo amicitias. Videtur mihi necessarium ex hoc exponere: qualiter Romanorū principes cum nostra gente sunt pacti: ne lateret aliquos: quia & Asiæ & Europæ reges studium habuerunt sociare nostram sibi fortitudinē: dū eorum fidē dilexissent. Sed quomodo multi pp odium nostrū minime credunt Persicis uel Macedonicis conscriptionibus de nobis: eo q̄ non eadem ubiq; in publicis locis demonstrant: sed apud nos tantū & alios quosdam ex barbaris: de Romanis tamē decretis non est ambigendū: nā & publicis locis reposita hactenus & ī Capitolio tabulis æreis conscripta continentur. Nam & Iulius Cæsar Alexandria iudæos p̄ æream tabulam demonstrauit Alexandrinos ciues existere. Vnde initiū approbationis faciā dū pando senatuscōsulta: & iulii Cæsaris de hyrcano uel gente nostra decreta. C. Iulius Cæsar: Imperator & Pontifex & Dictator secundo. magistratibus Sydoniorū: uel curie: uel populo salutem. Si sani estis bene est: & ego sanus sum cum meo exercitu. Exēplum facti de Græcia ad hyrcanū filium alexandri principē sacerdotum: & rectorē gentis iudæorū uobis destinauit quatenus in publicis uestris annalibus reponat. Volo uero uos græce uel latine in ærea tabula cōscriptū: hoc ponere: qd̄ huiusmodi est. Iulius Cæsar imperator & Pontifex: secundo dictator. Cū deliberata sententia decreui: quō hyrcanus alexandri iudæus: & nunc: & in prioribus ān̄s in pace uel bello fidem uel studium: suum demonstrauit: cui multi etiā consules testimonium p̄bent: in super & in propinquo alexandriæ loco: cum mille quingētis militibus auxiliatoribus nobis occurrit & ad Mithridatē a me destinatus cū omni deuotiōe fidelis apparuit: pp̄ has ergo cās hyrcanum alexandri filiosq; eius rectores iudæorū esse: uel principatū sacerdotii gētis iudæicæ semp̄ habere secundum mores patrios p̄cipio: ipsum quoq; filiosq; eius auxiliares nobis inter uiros amicissimos esse censendos: & quantacūq; sacerdotalia iura sunt: eum uel filios eius possidere decerno. Si qua uero intersuerit questio de iudæicis rebus: placet nobis iudiciū de his adhibere: exhiematōes uero militū: aut pecūias exīgēdas ab eis minie p̄bui. C. Cæsaris Dictatoris Cōsulis: data cōcessaq; decretaq; sic se habēt: ut filii eius principatum gentis iudæorū: & donata sibi loca possiderēt: ut princeps sacerdotum idem & rector gentis iudæorū uim passis adesset & quā transmisisset ad hyrcanū alexandri filium principē Sacerdotum: iudeorū legatos q̄ de amicitias uel auxiliō cū eo loquerēt: & dedicassent tabulam æream in Capitolio in Sydone uel Tyro: uel Ascalone: & in tēplis apici bus scriptā græcis uel latinis quæ infra exposita continētur. Ut uero hoc decretū oībus per ciuitates curatoribus & iudicibus & amicis innotesceret: & hospitia legatis p̄starentur: & sanctiōes ubiq; destinarent p̄cepit. C. Cæsar Imperator consul honoris uel uirtutis: uel clemētiæ cā concessit pro cōmodis senatus & populi romani: hyrcanum alexandri filium: liberosq; eius principes esse sacerdotū: uel antistites hierosolymorū gentis: uel re quo & pro uiri eorū sacerdotiū suū gesserunt. C. Cæsar q̄nquies cōsul decreuit hos habere uel munire hierosolymorū ciuitatē & gubernare eā hyrcanum Alexandri filiū principē sacerdotum iudæorum rectorem gentis secundū suam uoluntatē ut iudeis in secundo āno locatiōis ex redditibus chorii. i. triginta modii subducant: neq; ut aliqui eis calūniētur: neq; tributa ab eis exigant. C. Cæsar secundo dictator sanxit ut per singulos ānos ioppenses tributa hierosolymorū ciuitati p̄stent excepto septiō āno: quē sabbaticū ānū appellāt: quō ī eo neq; fructū agrorū colligūt neq; semināt necnō ēt hyrcāo & filiis eius decias p̄beant: q̄s & p̄bui eis p̄beb̄ ar: ut nullus uel p̄ses: uel dux: uel legatus ī finibus iudæorum auxilia colligat: uel militibus liceat pecunias exigere ad exhiemādū: aut pro nomine alicuius: sed esse undiq; liberos. Quæcūq; postea habuerunt: uel emerūt: uel tenuerunt: uel possiderunt oībus his eos potiri: & ioppē ciuitatem: quā ab initio habuerunt iudæi: & cū amicitias cum romanis fecissent eorū esse sicut & nobis prius placuit imperamus. Ex qua ciuitate hyrcanum alexandri filium liberosq; eius a possessoribus terræ: uel a portu tributa consequi iubemus: de Sydone modios. xx milia sexcētos septuagintaq; per singulos ānos excepto septiō āno quem Sabbaticū uocāt: in quo neq; arant neq; fructū arborū colligunt. prædia at̄ in maximo cāpo: q̄ hyrcanus & p̄bui eius prius possidebāt placeat senatui hæc hyrcanū & iudæos hīe eodē iure quo & prius possiderūt: manere quoq; iura quæ ab initio inter iudæos uel principes sacerdotū fuerūt: & institutiones quas

populo uel senatu decernente habuerunt: præterea eodem iure liceat illis uti. Et in Lydia loca etiã uel terras quas pro hospitalitate reges Syriae uel Phœnicis p donationē Romanorū possederūt: eas senatus probauit Hyrcanū rectorē gentis Iudæorū habere: dari ēt licētiã Hyrcano: omnibusq; ab eo missis ut cū senatoribus in ludo monychoꝝ & bestiarum sedentes spectent: & si petierint dictatorem uel magistrum equitum ut in senatū eos introducant: & responsa eis tradant intra decimum diem: hoc fiat post senatusconsultum. C. cæsar quater Imperator quinquies Consul: imperpetuum dictator huiusmodi uerba fecit de iure Hyrcani Alexandri principis sacerdotum: & rectoris gentis Iudæorū. Prædecessores mei imperatores in prouinciis cum testimonium Hyrcano principi sacerdotum iudeorū: & Iudæis coram senatu uel Populo Romano præbuisent: cunq; gratias ei populus & senatus egisset: bene nobis uisum est memoriã habere & prouidētiã: quatenus Hyrcano & Iudæorum genti filiisq; Hyrcani a senatu & populo Romano: pro suo erga nos fauore: gratiã retributionis redderentur. C. Iulius: Dictator & Consul romanorum magistratibus Parianorū curiã ac populo salutem. Interpellauerunt me Iudæi in Delo: & quidam de colonis Iudæorū præsentibus uestris legatis: & demonstrauerūt decretum per quod uos eos prohibetis patriis moribus & sacrificiis uti. Ergo mihi non placet in nostros amicos & auxiliares talia fieri decreta: uel prohiberi eos secundum suam uiuere consuetudinem: seu pecunias ad conuiuia & ad uictimas inferre: quando hæc face re nec Romæ quidem prohibentur. Nam Gaius Cæsar noster Consul dum in sanctionibus suis uetaret collegia p ciuitates congregari: hos solos non prohibuit: sed pecunias ad conuiuia pare iussit: et ego quoq; alios phibens: istis solis præcipio secundū primos mores & leges conuenire. Bene ergo facitis: si prolatã sniam contra nostros amicos uel auxiliares ppter nostrū erga eos studium & fauorem aufertis. Post. C. mortem. M. antonius: & P. Dolabella consules cum senatum congregassent: & hyrcani legatos introduxissent: locuti sunt de quibus petierunt: & amicitias cum eis fecerunt & omnia hæc concedi eis se uarus decreuit: quæcunq; postulerent: subiuncto etiam senatusconsulto: quatenus probationem dictorū habeant q hanc historiam relegunt: q tale fuit senatusconsultum ab ærario conscriptum de tabulis publicis sub. Qu. Rutilio: ærarii custode: datum. iiii. Idus aprilis: in templo concordiã: dum scriberetur præsentē. L. Calphurnio: uel reliquo senatu. P. Dolabella: & M. Antonius Consules dixerunt. De his quæ per senatusconsultum. C. Cæsar pro Iudæis decernens in ærario deponere occurrit: sic placet nobis: sicut & senatui uisum est: ut hæc in tabulis æreis deponantur: & per singulas ciuitates transmittantur: quatenus curēt & illi in tabulis reponere quod decretum est: quinto idus Februarias: in templo cōcordiã. Legati autem principis sacerdotum fuerunt Lyfimachus Pausanie: Alexander Theodori: Patroclus Cereæ Ionatha onia. Misit quoq; ex his legatis unum Hyrcanus ad Dolabellam: tunc Asiã proconsulem: petens eum soluere Iudæos a militia: ut patriam custodirent consuetudinem: quod facilius impetrauit. Siquidem Dolabella cum suscepisset litteras Hyrcani: nihil remoratus: scripsit p totam Asiã pro iudæis: & ad Ephesinam ciuitatem primam totius Asiã: quæ hmōi legebantur: sub iudice Artemione: mense limonis die prima. Dolabella imperator Ephesiorū curiã: & magistratibus uel populo salutem. Alexander Theodori: legatus Hyrcani: filii Alexandri principis sacerdotum & rectoris Iudæorū: itimauit mihi: q non possent ciues sui militare: dum nec arma portare possint: nec iter facere diebus sabbatorum: nec alimētorū secundū patrias leges copiam habere: iccirco ego sicut pdecessores mei imperatores pbeo eis militiã remissionē: & concedo patriis uti legibus secundū solēnes & sacras immolationes: & congregare sicuti solēt: p sacrificiis pecūias: & uolo uos hæc p singulas scribere ciuitates. Hanc quī dē Dolabella Hyrcano legationē mittēte nostris donauit licentiã. L. autem Lētulus consul dixit Ciues Romanos iudæos templa habētes Ephesi ante tribunal religionis causa a militia dimisi. xii. kal. octobris. L. aut lētulo consule: & C. Marcello consulibus præsentē senatu: Baldus legatus & uicarius: Ephesiorum magistratibus: curiã populoq; salutem. Iudæos p Asiã constitutos. L. Lentulus consul me p ipsis petente a militia dimisit. Postulans uero post hæc & Faniū tribunū plebis: & L. Antoniū ærariū impetraui. Vos aut cupio curare: ne quis eis molestiam inferat. Decretū Delioꝝ sub præside Biuito: mēse Thargelione: uicesima attitulatione iudiciū. Marcus phison legatus adueniēs in ciuitatē nostrā p delicto militū cōuocans nos & multos ciuiū: præcepit: ut si q sunt Iudæi ciues Romani: nequaq; militare cogant: eo q Cornelio Lētulo consuli religiōis causa iudæos dimittere placuit. Quapropter obedire uos cōsuli oportet: His similia Sardinia quoq; de nobis decreuerūt. C. Fannius. C. filius dux & cōsul magistratibus choꝝ salutē. Volo uos scire: quō legati Iudæorum adierūt me petendo accipere senatusconsultap ipsis constituta: quæ ēt subiuncta sunt. Igit uolo uos curare uel prouidere his hoibus secundū senatusconsultum: qtenus p uestram puinciam ad patriam incolumes reuertant. L. lētulus consul dixit. Ciues Romanos Iudæos q tēpla iudaica habere Ephesi uident: religionis cã dimisi. Hoc factū est. xii. kal. Iulii. L. Antonius. M. filius: uicarius ærarii uel proconsul: sardiniorum magistratibus curiã: populoq; salutē. Iudæi ciues nostri adeuntes pba uerūt nobis cōsiliū habuisse: p priū secundū patrias leges ab initio: & locū p prium: in quo negocia uel iudicia inuicem mouerant: & hoc petierunt: quatenus liceat illis hoc facere: quod custodiri uel permitti decreui. M. publius: publici filius: & M. lucius. M. publici filius dicunt. Lentulum pro cōsulē

adeūtes intinamimus ei: de quibus Dositheus cleopatras filius Alexandrinus uerba fecit: ut ciues romanos iudeos tēpla iudaica facere solitos si illi uisum fuerit religionis cā eos fecisse dimittat: & dimisit xii. iulii. L. lētulo & C. marcello consulibus: lētulus decretū ptulit. Ciues romanos iudeos sacraria iudaica solitos facere: Ephesi ante tribunal religionis causa dimisi. Laodicensium principes. C. Yrabili Gaii filio consuli salutem. Sosipater Hyrcani p̄cipis sacerdotum legatus porrexit nobis epistola tuā: p̄ quā designauit nobis: ab Hyrcano p̄cipe & sacerdote iudeorū destinatos quosdā cū litteris q̄ pro sua gente conscriptae sunt: q̄tenus sabbata iudeis liceat secūdam patrias leges celebrare: ut ne q̄s eos quicquam impediatur: quomodo amici & auxiliares nostri probantur: aut ne quis eis uioletiam inferat in uestra prouincia: & licet Traliani palam contradicant non sibi placuisse quā p̄ his decreta sunt: tamen p̄cepisti hāc ita fieri. Postulam autem: ut & nobis eadem de his scribas obsequentibus tuis p̄ceptis. Epistolam autem porrectam suscepimus: quam reposuimus inter publica nostra monimēta: & de reliquis quae p̄cepisti prouidimus: quatenus in nullo culpemur. P. Seruilius P. Galbae filius procōsul: milesimorum magistratibus curiae: & populo salutem. Pritanis Mercurii filius ciuis uester dum in Tralibus negocia tractarem: insinuauit mihi p̄ter nostram sententiam iudeis uos inquietudinem inferre: & prohibere eos sabbata celebrare: uel tēpla patria perficere: fructusq̄ sua consuetudine colligere. Volo igitur uos scire: quomodo audiens uerba eius uel eorum qui contra ipsum differebant: decreui ne phiberent. Decretū Pergamēorū: sub iudice Cratippo mēse illo: sententiaq̄ principum. Quomodo Romani sequentes suos maiores pro communi oīum hominū tutela pericula suscipiunt: & student auxiliares & amicos suos in foelicitate uel firma pace consistere: cum transmisset ad eos Hyrcanus princeps sacerdotum gentis iudeae legatos: Stratōnem Theodori: Apollonium Alexandrini Antipatri: Aristobolum Aconite: Sosipatrum Philippi uiros optimos: & hii singula demonstrassent: decreuit senatus de his quae postulauerunt: quatenus ne quaquā rex Antiochus Antiochi filius legatos iudeorū auxiliares romanorum noceret: immo & castella: & portus: uel prouinciam: & siquid ab eis abstulit redderet: & liceat eis a portibus deportare quae uolunt: & ut nullus rex uel populus a portibus iudeorum uel uestigalibus aliquid auferat excepto Ptholomeo rege Alexandrino: quia & ipse auxiliator his & amicus noster existit: immo etiam custodiam ab ioppe depelli sicut petiuerunt. Nostrae uero curiae. L. Pecius uir optimus iussit: ut hāc curemus ita fieri: quemadmodum senatus decreuit: & prouideamus: quatenus incolumes legati ad propria possint redire: necnon etiam Theodorum in curia: uel conuentum suscepimus: Qui cū nobis epistolam ex senatusconsulto porrexisset: uerba faciens: demonstrauit Hyrcani uirtutem & liberalitatem: quae publice uel priuatim cunctis prodest qui ad eum conuenerint: litteras uero iter publica conscripta reposuimus: & nos quoq̄ omnia pro iudeis agere tanquā auxiliares Romanorū secūdū senatusconsultū decreuimus. Quippe etiam postulauit Theodorus dū epistolam nobis porrigeret: quatenus a magistratibus nostris mittatur ad Hyrcanū exemplar decreti: intimantis nostri populi sententiam: & petentis custodiri uel ampliari nostras cū ei amicitias: ut meminerit: tēporib⁹ Abraam: q̄ oīum iudeorū pater extitit nostros maiores amicos ei fuisse: sicut & in publicis cōscriptis iuenimus. Decretū Halicarnaseorū sub sacerdote Mēneo Aristidis filio. Placuit populo Marco Alexandro insinuante. Quomodo iudaei pietatis omni tempore studium habent: populi romani oīum hominū benefactores p̄ iudeorū amicitias uel auxiliis ad nostram ciuitatem p̄cepta miserūt: quatenus permittantur immolationes solennes efficere. Placuit igitur & nobis concedere iudeis uiris uel mulieribus sabbata celebrare: uel sacrificia producere secūdam leges iudaicas. Siquis uero hos prohibuerit: militiae reus & debitor ciuitatis existat. Decretum Sardinianorū. Placuit curiae: uel populo: ducibus intimantibus: quomodo nostram ciuitatem habitantes iudaei: multa uel maxima beneficia populo saepe meruerunt: nunc quoq̄ cum ingressi fuissent in curiam a populo petere: quatenus restituti suis legibus uel libertatem a Senatu Populoque Romano secūdam consuetudinem congregentur: & iudicia sua disponant: datus est illis locus in quo cum uxoribus uel filiis possint celebrare deo patrias orationes. Igitur uisum est curiae uel populo: concedere eis conuenientibus certis diebus agere secūdam suas leges: deputari etiam eis locū quem aptum aedificationibus uel habitaculis putauerint. Habeāt etiam curatores annonae ciuitatis diligentiam: ut si qua opus habuerit alimenta: faciant eis introduci. Decretum Ephesiorum sub iudice Menosilo mēse Artemio: prima die Nicanor Euphini dixit. Placuit populo intimantibus ducibus quomodo interpellauerunt in ciuitate iudaei Marco Iulio Bruto proconsule: quatenus agerent sabbata & omnia facerent secūdū patrias leges: nemine penitus impediante: p̄ consul concessit. Placuit igitur populo p̄pter Romanos nō solum illum diem immo concedere eis omnia facere: secūdam iudaicas suas leges. Multa quoq̄ talia decreta senatum uel imperatores Romanos ad Hyrcanum pro gente nostra destinasse cognouimus: necnon & aliarū ciuitatum iudicata: uel litteras a magistratibus reciprocas nostris epistolis: ex quibus hāc quae demonstrauius flectere sine inuidia legentes putauimus. Nam euidentissima signa de amicitias romanorum & nostris demonstrantur aereis tabulis: haftenus in Capitolio permanentibus & in posteris permanisuris. Omnium uero expositionē tanq̄ supfluum & fastidiosam recusauimus: nullum credens tam difficillimū inueniri: qui uel opinetur Romanorū humanitatē minime circa nos

extitisse: quam sepius ostenderunt: nos quoq; de quibus retulimus nequaquam mentitos eē eos cognouimus. De amicitis quidem romanorum & nostris illis tēpibus factis retulimus. Eodem uero tēpore seditionem per Syriam ac occasione cōtiguit fieri. Bassus Cecilius pōpeianorū partium fautor: insidias sexto Cæsari faciens interfecit eum: ipse uero cū suis militibus rē gubernacula tenuit. Tunc etiam maximum bellum circa Apamiā cōmissū est cū ducibus Cæsarianis: quibus & antipater auxilia cum filiis destinauit: memoriā habens beneficioꝝ cæsaris. Quapropter & punire pemptores eius iustum putauit. Bellū uero cōtraheret: Marcus quidē uēit a roma a sexti successionem. Cæsar autem interficitur a Cassio uel Bruto in senatu: cum principatum tenuisset tribus annis. & mensibus sex: q; & per alios conscriptores dictum est.

Vt Cassius defuncto Cæsare cum contra Iudæam ascendisset: & prouinciā deuastasset septingēta talenta ab eis exegit: & qualiter Herodes pactionem pecuniarū Cassio studiosus apparuisset: & mors Malchi: qui contra Herodem seditionem excitauit.

CAP. XXII.

Ost Cæsaris autem iternitionem: cum bellum conflatum fuisset p̄cipibus romanorū: oibus pro exercitu congregando disp̄sis: Cassius ad Syriam puenit. Qui cū Apamenū exercitum accepisset obsidionem soluens: ambos sibi coniūgit: Bassum & Marcum: & ciuitates circumeundo: milites cum armis conglomerabat: & fiscalia graua eis iponebat: a Iudæa uero populus q̄ septingenta talenta pecuniarū exegit. Antipater autē cum uidisset in maximo timore uel turba negotia constituta: diuidit pecuniarum exactiones: utroq; filio eas tradens: herodi quas difficilius exigi putabat: reliquas uero aliis p̄cepit colligere. Cūq; primus Herodes a Galilæa collegisset quanta fuissent ei statuta: necarius iter amicos a Cassio recipit. Nam statuerat romanis obsequi: & fauorem eorum sibi laboribus alienis parare. Alii autem procuratores ipsas ciuitates cum habitatoribus uendebant: quarum Cassius q̄tuor maximas captiuauit. i. Gofnā: & amathūtem: nocnon & Liddam & thānam: qui etiam Malchū p̄cne pdiderat: nisi Hyrcanus per antipatrum centū talenta de suo ei misisset: & ita impetum eius fregisset. Sed cū Cassius cum multis pecuniis a Iudæa discessisset Malchus insidias Antipatro parabat: dum interitū eius principatui Hyrcani tutelam fore putaret. Quod Antipater intelligens: discessit trans Iordanē: ubi exercitum arabicum: simul & prouincialem congregauit. Malchus autē callidus existēs: iureiurando iurabat se insidias ipsi uel filiis eius non fecisse: satisfaciens ei. Nā Faselus hierosolymam regente: Herode uero tenēte armorum custodia nequaq; se talia facere uel in aīo habuisse dicebat. Vnde recōciliabatur cū Antipatro. Sed cum Marcus Syriam procuraret: audiuit nouis rebus per Iudæam Malchū studere: & uenit: quatenus eum interficeret. Quod paulominus contigisset: nisi antipater eū petendo liberasset: nescius q; suum interfectorem Malchū liberaret. Igitur Cassius & Marcus exercitū cōgregato: ducē herodē totius Syriæ fecerunt naues ei cum toto exercitu cōmendantes: p̄miserunt et regem eū Iudææ post bellum ordinare quod iam tunc contra atonium & iuuenē Cæsare immineret. Tunc magis ueritus Malchus: antipatrum repellere cogitabat. Cūq; hyrcani p̄ncernā pecuniis redimisset: nā uterq; ap̄ eum epulabatur ueneno hunc uig; interfecit: & milites armatos habēs ciuitatē obtinuit. Et cum insidias Malchi contra patrem suum herodes uel Faselus intellexissent: & uindictā inferre cogitassent: Malchus iureiurando antipatri negabat interitū. Cuius uita summis laboribus patriam protegens: ita finem inuenit. Filius uero eius herodes: ultionem qdē patris exigere cogitauit: & cum exercitu cōtra Malchū uenit: Faselus uero priori placuit dolo magis hoīem supare: ne belli ciuilis initium facere putarentur: & satisfactionē Malchi suscepit: & credere simulauit: nihil eū ad patris interitū cōmississe. Sepulchrum et patris ornatissimū construxere. Sed cū Herodes ad samariā puenisset: & iuenisset eam afflictam refouebat: & ita inter eos certamen est dissolutū. Interiecto deinde breui tpe celebratione tabernaculorū instante: cū militibus suis herodes in ciuitatē aduenit. Quod cū Malchus cognouisset ueritus hyrcanum flexit: ut nequaq; permetteret eū ingredi ciuitatē. Hyrcanus quidem paruit: cāq; talem interdictionis p̄posuit: q; nō deberet multitudinem alienigenarū ieiunātī populo superinducere. Sed Herodes p̄cepta negligens: noctu ciuitatē ingredit. Tunc Malchus licet metueret: dissimulationem tamen nō refutauit: sed antipatrū ut amicū antiquū manifeste plangebatur: custodiam uero corporis sui latenter habebat. Placuit uero et herodi: non redarguere dissimulationem eius: sed contrario muneribus ei blandiebatur. Cassius tamen de patris interitu herodi mandauit: q̄tenus Malchi crudelitatem cognosceret. Qui scripsit p̄cipiens ei patris obitum uidicare: millenariis quoq; intro mandauit: Herodis sequi uolūtate. Tempore uero quo Cassius Laodiciā cœpit: accesserunt ad eum optimates pariter coronas ei: uel pecunias deportantes. Herodes itaq; superat Malcho ibi ueniēte se ulcisci. Sed cum ad Tyꝝ Phœnicia puenisset Malchus: causamque opinatū esset: maius quidem conatus est agere: ita ut filium in tyro obsidem consistentem: in ciuitatem ingressus furtim uoluisset auferre: & ad Iudæam reuerti credent gentem Iudæorum contra Romanos excitaturum: & deiecto hyrcano regnaturum: dum bello Cassius ab Antonio occupatur. Consiliis tamen eius deus restitit. Herodes quoque eius intelligens uoluntatem: transmisit famulum: q̄si hospitalia paraturum quia cunctos ad conuiuium inuitauerat. Et licet hoc simularet. ad millenarios tamen uere dixerat: quatenus ammoneret eos contra Malchum cum gladiis exire. Qui cum

exissent: & iuxta ciuitatem eum conuenissent: per latus hominem uulneribus confoderunt. Hyrcanus uero cum factum intellexisset: obstupuit: rediens ad se consuluit Herodem: quod esset factum: uel qui Malchum interfecissent. Cuius herodes responderet Cassium hoc iussisse: laudauit factum: nam maliuolum & nimis patriæ eum peruasorem esse criminabatur. Hanc ergo pro iniquitate in Antipatro cõmissa Malchus pœnã soluit. Crasso uero discedente de Syria: maxima per Iudæam cõcitatur turba in hierosolymis: cum Fœlix cõtra Faselum una cum militibus armaretur. Herodes at ad Fanium rectorem damasci proficiscens: cum hoc audisset: & in fratris solatium festinare cuperet: egritudine prohibetur. Faselus tamen Fœlicem superans: in aliqua eum turre concludit: quem postea sub pactiois fœdus dimisit: Hyrcanum pene accusans: q̄ multa sub beneficia prætermittens: inimicis suis fauorem impenderet. Itaq; frater Malchi multa tunc occupans loca obtinuerat: & Masadam omnium munitissimam: contra quem herodes inualitudine liberatus exercitum duxit: & auferens omnia loca quæ compræhenderat sub pactiois lege eum dimisit. Antigonus aut Aristobuli filius ut militiam congregauit: & Fanium pecuniis redemit: Ptolomeus Minei eum propter cognationem ad Iudæam ducebat: auxiliũq; etiam ei præbebat Mariõ quem reliquerat Cassius tyrio: tyranuũ. Nam hic Syriam omnem potetiam capiens custodiuit. Marion autẽ Galilææ finitima inuadens: tria eius castella occupauit. Cõtra quem herodes cum uenisset: oĩa quæ ille tenuerat abstulit. Tyriorum uero custodes cum humanitate dimisit: quibusdam etiam & dona præstitit: propter ciuitatis fauorem. Cum hæc ergo egisset obuiauit antigono: & prælio commisso uicit: & pene altiora Iudææ tenentem fortiter expulit: uictoriaq; potitus ad hierosolymam uenit: ibiq; coronas ei tam hyrcanus quam populus ob uirtutis p̄mium offerebãt. Nam cognatus hyrcani per affinitatem credebatur: ideoq; magis defendebat eum ueluti ducturę neptem suam fratris Aristobuli filiam: ex qua trium maritum extitit: & duarę sceminarum pater. Habuit siquidem priorẽ uxore nõie Doir popularem ex gente nostra: ex qua prior filius ei concipitur antipater. Cassium itaq; cum Antonius & Cæsar in philippeni campo uicissent: sicut & ab aliis demonstratum est: post uictoriam Cæsar ad italiã redeiit: Antonius autem ad asiam regressus est. Cũq; uenisset in bithyniã: legationes undiq; obuiauerunt ei. Tunc & Iudæorum nobilissimi accusabãt Faselum & herodẽ: dicẽtes: nõie tantum hyrcanum regem extare: hos uero oẽm ptatem ui possedisse. Herodem tamẽ Antonius maxime honorauit: cum ad eum uenisset satisfacere pro accusatiõibus: pp̄ quod accidit aduersarios eius nec sermone aliquid impetrasse: nam hoc acquiserat pecuniis herodes ab antonio. Sed cũ Ephesi peruenisset antonius: destinauit hyrcanus princeps sacerdotum: nostraq; gens legationem ad eũ: auream deorantem coronam: & supplicantem: quatenus Iudæos a Cassio abductos non extante bello scriberet ad prouinciam liberos relaxari: terrãq; tp̄ibus Cassii subreptã restitui. Antonius uero iustas Iudæorũ postulationes considerans: rescribit Iudæis & hyrcano: mādãs etiam simul & Tyris decreta hmõĩ continentia. Marcus antonius ip̄erator: hyrcano principi sacerdotũ & rectori gentis Iudeorum salutem. Si ualeatis lætamur: ualeo & ego cum exercitu meo. Lysimachus Pausanie: uel Iosippus minei uel Alexander Theodori legati: Ephesi ad me ueniẽtes: priorem Romæ confectã legationem renouarunt: & hanc quoq; pro te tuaque gente sedulo disposuerunt: dum demonstrarent tuum erga nos fauorem. Quod dum intellexisset ex decretis & sermonibus familiaritatem erga nos seuare: mores que optimos uestros: & religionem considerassẽ: proprium te nobiscum esse iudicauimus. Sed cũ totam asiam nostri populiq; romani aduersarii percurrissent: qui nec ciuitatibus nec templis pepercerunt: nec iusiurandum quod statuerant quicquam seruauerunt: nos non tam pro eorũ tantum crimine: sed uelut pro cõmuni oĩum salute in auctores sceleꝝ quæ in Iudæos uel alios cõmissa sunt uĩdicauimus. Quorũ facinore solem auersum extinuauius: q̄ talia in Cæsare commiserunt. Impias uero eorum insidias Macedonia tanquã in suo nefandissimo receptaculo suscepit cum sceleratissimas eorum malignitates partes Philippenes campi obtineãt: quæ loca maxima usq; ad mare: montesq; munitos occupauerant: ut pene cunctos transitus sicut unum introitum custodirent: quos ad eorum damnationem pro conatibus iniustis grauatos deuicimus. Sed & Brutus cum Philippis confugisset: circumseptus a nobis: eiusdem perditionis merito cui Cassius particeps inuentus est. Quibus oppressis: imposteꝝ pace frui licebit: & asiam respirare a bellorum afflictione liberatam. Igitur cõem pacem facimus cum auxiliatoribus a deo nobis donatam: & tanq̄ de maxima peste Asiam releuatam: per nostram refouemus uictoriam. Memores ergo uesti gẽtẽ Iudaicam curauimus reddere lætorem. Litteras quoque per ciuitates proposui: quatenus si qui liberi seu serui uenundati sint: sub. C. Cassio: seu per duces eius absoluantur. Super hæc & donationibus a me uel dolobella clementer oblatis: uos uti cupio: necnon & Tyrios uolentos uobis esse prohibeo: uel quantacunque possidẽt Iudæi competetia: restitui præcipio: coronam uero quam destinastis accepi. Marcus Antonius imperator: Tyriorum magistratibus curiæ populorq; salutem. Cum mihi occurrissent Ephesi Hyrcani principis sacerdotum: & rectoris Iudæorum legati: dixerunt prouinciam uos eorum tenere: quam in ualstis sub aduersariorum nostrorum Tyrannide. Quod uos pro imperio bellum suscipientes: iusta & pia prouidentia uindicauius: obliuiosos gratiæ: uel transgressores iusiurandi punientes. Volo ergo & uestram pacem cum auxiliatoribus nostris constare: quæ ab hostibus

accepistis: hæc non concedimus nisi restituantur. Nam neq; prouincias: nec exercitum quisquam illorum senatu præstante suscepit: sed uolenter surripuit: dum auxilium eis præberet qui iniqua concupiscunt. Quapropter cum illi poenam dedissent: nostros auxiliores precipimus sine mora recipere quæ prius possedisse noscuntur. Vos quoq; si qua prædia Hyrcani rectoris Iudæorū paulo ante. C. Cassio bellum illicitū producete cōtra nostrā prouinciam ablata possidetis reddite: nec aliquā uolentiam eis ingeratis: unde lædi possint. Siquid uero iustum contra eos habetis: dum ad locum uenerimus: liceat allegationibus uti: nos aut auxiliatoribus singula iusta consideratione seruauimus. M. Antonius imperator: Tyriorū magistratibus curiæ populorū salutē. Edictū meū uobis destinaui: de quo curā uos habere præcipio: quatenus in tabulis publicis describat litteris latinis uel græcis: & loco eminentissimo descriptū ponat: unde ab oībus relegendi possit. Marcus Antonius imperator ac triumphator dixit. Quomodo. C. Cassius alienā puiciā sub exercitu cōstitutā & auxiliores dep̄dauit: & deuastauit Iudæorū gētem: amicissimam populo Romano: arrogantiā illius armis conculcantes: edictis & decretis ab illo dep̄data renouamus: ut restituantur hæc nobis nostris auxiliatoribus: & quæ corpora Iudæorū uenundata sunt sicut prius libera remittant: & possessiones prioribus dominis resignent. Siquis aut his nostris edictis non obediit: ulcisci in eo satisfaciētes causæ promittimus. Hæc eadem & Sydoniis: & Antiochenis: & Arabibus conscripsit: quæ tpe oportuno referemus: ut si gna prouidentia Romanorū circa nostrā gētem extitisse clareant.

De morte legatorū Iudææ: qui cum ad Antoniū post uictoriam Macedonicā: in Syriā uenissent: indignantē inuenerunt: q̄ Herodem accusarēt. CAP. XXIII.

Est hæc autem dum Antonius ad Syriam pergeret: Cleopatra ei per Ciliciam obuiauit & amore suo detinuit: ubi iterum cētum potētissimi Iudæorum ad eum perueniūt accusantes Herodem cum Faselo. Contradicebat aut eis Messalla defendēdo iuuenes Hyrcano, præsentē: qui socer iam herodis erat. Cūq; ambas partes Antonius audisset: consuluit hyrcanum: qui magis gentem obtinerent. Illo uero respondente herode: & fratre eius: Antonius familiaritatem cum eis habens propter paternam hospitalitatem: quam cum Gabinio pater eorum p̄sens fecerat: hos quidem ambos tetrarchas ordinauit: & commisit eis Iudæorum negocia. xy. autem ex resistentibus ligauit ut eos occideret: nisi recusaret herodes. Sed neq; ira de relegatione reuersi requiescebant. At cum Antonio rursus in Tyro occurrissent: multis iam corruptus pecuniis ab herode uel fratre eius Antonius: præsidibus locorū præcepit legatos Iudæorū nouis rebus studētes torquere: & herodi præbere principatum. Mox autē herodes sedentes ante ciuitatem cum hyrcano nunciauit: & petiuit eos recedere: ne ad certamen uenirēt: ne magnum malū eis eueniret. Cui dum quidam non consentirēt recedere: & quasi contrarii restitissent: Mox Romani milites decurrētes cum armis eos inuadunt: & quibusdam ex ipsis perēptis: multos uulneribus laniabant: residuiq; fugiētes cum nimio metu ad propria redierunt. Clamante uero populo contra herodē: incitatus Antonius uictos interfecit. Secundo tamen anno Syriam obtinuit Pacorus regis filius & Barzafanes satrapa Parthus. Quo tpe & Ptholomeo minei defuncto: filius eius lysanias in regno succedēs: componit amicitias cū Antigono Aristobuli filio: Satrapaq; prædictum sibi cōiūxit: cuius & amicitias nimis confidebat.

De expeditione Parthorum contra syriam: per quam Aristobuli filius Antigonus regno restituitur. CAP. XXIIII.

Antigonus autem promittit mille talenta: & quingētas mulieres Parthis offerre: si hyrcanum principatu priuarent & ipsi traderēt: herodemq; cum suis interficerent. Quod non compleuit: licet Parthi contra Iudæam expeditionem parassent: ducente eos Antigono. Nam Pacorus per maritimā: Satrapa uero Barzafanes per mediterraneam ingreditur. Tunc Tyrii excludunt Pacorum: Sydonii autem uel ptholomēses suscipiūt turmam equitū: quam idem Pacorus in Iudæam destinauerat: uexaturā prouinciā: & Antigonū adiuturam ducē pincernarum regis eis proponēs. At cum a Carmelo mōte quidam Iudæorū ad Antigonum uenissent parati ad auxilia: per quos sperabat partē aliquā prouinciæ Antigonus capere. i. ad locū qui primi nuncupat: dumq; ei quidam occurrissent: ad hierosolymā cum suis ascendit: ubi et congregatis multis: contra reginam aulā peruenire statuit: & hanc expugnare: nisi Faselus & herodes prælio per forum cōmisso eos uicissent: & cum eum in tēplo conclusissent: dirigunt armatos ut propinquas domos tenerent: quos populus cū ipsis domibus igne consumpsit: quam iniquitatē paulo post herodes a resistentibus ultione exegit. Cūq; singulis diebus inter se iacularentur: expectabat populus multitudinem de prouincia in quinquagesima celebratione uenturam. Instante ergo festiuo die: cum in ciuitatem multa milia hominum armata uel inermia congregarentur: compluerunt templum cum ciuitate qui uenerunt: præter aulam quam herodes cum paucis militibus custodiebat. Cūq; Faselus muram seruaret: Herodes cum suis excurrere super hostes. Qui cum fortiter pugnaret: & multa milia fugaret: multi ad templam: quidam etiam ad exteriorem uallum confugerunt. Nam & Faselus fratrem adiuuabat. Pacorus autem dux Parthorum cum paucis equitibus Antigono petēte ad ciuitatem peruenit: in prospectu quidē tanq̄ seditionē soluturus: ue-

rum antigono principatum præstaturus. Cui dum Faselus occurrisset: & hospitio suscepisset: Pacorus dolum aliquem meditatus flectit eum legationem ad Barzafranē deducere. Faselus itaq; nihil suspicatus acquieuit: licet Herodes minime approbarer propter Barbarorum perfidiā. Sed tamē Pacoro aliisq; properare hortantibus perrexerunt legationem serētes Hyrcanus & Faselus. Pacorus ne cum ducentos equites & decem horum qui liberi dicuntur eis reliquisset præcessit. Cūq; Galilæam intraissent: cum armis eis occurrunt prouinciæ custodes Barzafranis: & primum quidē eos studiose suscepit. ac munera præstitit: post uero eis contexebat insidias. Faselus tamē cum suis ppe mare reuertebatur. Vbi cum audisset Antigonus promississe Parthis mille talenta & mulieres quingentas: in suspitione iam Barbaros habebat. Necnon & noctu insidias senserat: dum quidam nunciaret ei subito custodiam circumdatam. Tunc quidem capi habuissent: nisi expectassent Parthi usq; quo Hierosolymis Herodes compræhenderetur: ne his prius interfecisset: ille sentiens diffugeret. Faselus ergo cum persuaderent quidam fugiendo periculum euitare: propensius autem Ofellius quia hoc a Sara malla ditissimo tunc Syriorum audierat: nauesq; ad fugam tunc promitteret. nam iuxta mare fuerant: ille minime Hyrcanō relicto fratrem adiuuare passus est. Cūq; ad Barzafranem accessisset: non æqua inquit te facere uideo: dum talia de nobis cogitas. Nam si pecuniis eges: plures tibi ab Hyrcano proferentur quam Antigonus promissit: immo etiam nimis acerbum ē. si legatos qui ad te cum fide uenerunt interfeceris. Tunc Barbarus eo dicente hæc iurabat nihil uerum esse: sed falsa eum suspitione turbari. Et hæc dicens: ad Pacorum perrexit. Quo eunte: Parthi quidam Hyrcanum & Faselum ligauerunt: multa de periurio Parthos increpantem. At ille pincernia qui contra herodem destitatus fuerat habēs mandata ut eum foras murū procedētē compræhederet: ateq; hoc faceret nuncii missi a Faselus indicauerunt pthorū perfidiam. Cūq; audisset herodes ab hostibus eos ligatos: cū quærelis accedit ad Pacoro: Parthorūq; nobilissimos: quos oēm cām sciētes dissimulabant: & dicebant eū oportere exire foras murum ad occursum litteras deportantiū: ne ab aduersariis tenerent. nam uenisse dicebant ut demonstrarēt quantum Faselus profecisset. Quibus herodes minime credidit: audiēs ab aliis fratris compræhensionem: necnon & suasionem filix hyrcani quam sibi desponderat: de Parthis suspicabatur. Quam cum alii non attenderent: ipse obediebat mulieri sapientissimæ. Dumque Parthi cogitarent: quid fieri oporteret: nam non eis uisum est palam tam maximum principem compræhendere: & imposterum distulissent: Herodes credens magis quæ de fratre uel de Parthorum insidiis audierat: quam aduersariis consentire: uespere ueniēte deliberauit euitare aduersariorum pericula. Igitur egressus est cū armatis. Cūq; mulieres super iumēta iposuisset. matrē suam & sororem: & quam matrimonio ducturus erat Alexandri filiam: qui fuit Aristobuli filius & huius matrem Hyrcani filiam: & nouissimum fratrem: omniaq; in uia necessaria: & residuum populum ad iudæam festinauit: hostibus ignorantibus. Quorum nullus tam durissimus natura reperiri potuit: qui non cum præsentia cerneret miseraretur eorum: uidendo mulieres cum infantibus duci lacrymantes & congementes quæ a patria discederent: & nihil iam de se bonum expectarent. Sed Herodes fortiter atrocitatem rei sustinens: & magnanimus contra omne periculum: per uiam unum quemq; confidere hortabatur ne traderet se mesticiæ quæ posset eius fugæ nocere in qua sola spes salutis eorum deposita esset. Et illi quidem Herodis persuasionibus calamitatem sufferre tentabāt: ipse uero pene sese interemit: dum iugo conuerso mater eius mortis periculum sustineret. Cuius propter passionem & timorem ne hostes eos persecuti: remorantes: circa passionis curā compræhenderēt suum gladium euaginauit: seque perimere conantem tenuerunt præsentis uiri dum dicerent: non oportet inimicis satisfacere. Nam non hoc esse fortis: si quidem se de periculis liberans: amatos traderet inimicis. Quibus uerbis compulsus: facinus quod in se cogitauerat prætermisit: matremque curans pergebat uiam propositam: & celerius ad Masada castellum peruenit. Cūque multas pugnas contra Parthos excurrentes egisset: totas obtinuit. In fuga uero nec iudæis pepercit: qui eum a ciuitate. lxx. stadiis sunt hostiliter persecuti. In illo ergo loco ubi iudæos confudit: postea regnum accipiens: aulam optimam construxit: ciuitatemque ædificauit: quam Herodion appellauit. Cūque ad idumæam in Rifa uico peruenisset: frater eius iossippus obuiauit ei: cum quo consilium de omnibus quid fieri debuisset assumpsit: nam magna multitudo eum sequebatur præter peregrinos conductos milites. Oppidum uero Masada in quo propositum eis erat effugere: paruum erat ut tantum susciperet populum: e quibus plusquam nouem milia dimisit: præcipiens per idumæam sese liberare: præstans eis uix stipendia: necessarios uero in oppidum adducens peruenit. Cūque ibi deposuisset mulieres quæ ostingēre fuerunt: tritico uel aqua: uel aliis opportunis assumptis in oppido sufficienter constitutis: ipse ad Petras arabix recessit. Parthi uero mox die facto: cum uniuersam Hierosolymā: & palacium deprædassent: Hyrcani tantum pecunias non tangebant: quæ usque ad trecenta talenta fuerunt. Sed & mulieres herodis euaserunt: illæ magis quas deportauerat per prouidentiam suam ad idumæam. Dūque Parthis ciuitatis pecuniæ non suffecissent: prouinciam exeuntes uastabant: & Marissam potentissimam ciuitatem expugnauerunt. Antigonus itaque cum sic ad iudæam a Parthorum rege introduceretur: faselum & hyrcanum uinctos suscepit: nimis autem cruciabat quæ mulieres fugissent: quas hostibus dare promiserat. Nam has pro mercede cum pecuniis pactus est.

Veritus autem ne multitudo Hyrcano quondam regnum restitueret: dum adhuc a Parthis custo-
diretur. aures eius amputauit: molitus ne possit rursus ad eum principatus sacerdotii peruenire pro-
pter hanc diminutionem: dum lex hunc honorem iussisset integros tantum obtinere. Sed Faselus
miret quisq; fortitudinē. Qui cum sciret se occidendum: non mortē putauit atrocem esse. Sed sub
inimico perire amarissimum iudicauit. Cūq; non haberet manus a uinculis solutas: & aptas ad iter
ficiendum se ipsum: saxo caput suum percuciens: uitam finiuit. Dicunt autē: q; uulnere maximo con-
fectum præcipiens Antigonus medicis tanquā curandum interemit: mortiferis medicaminibus su-
perpositis in uulnere. Cum itaq; necdū ad integrum animam amitteret Faselus: a quadam muliere
audiens fratrem Herodem aduersarios uitasse: satis internitionē uiriliter & prone sustinuit: dum re-
linqueret mortem suam uindicaturum: & super inimicum ulcisci ualentem. Herodem interea ma-
gnitudo circūuenientium malorum non pertruit: sed faciebat eum sagaciorē. Nam ad malchum
Arabum regem multa prius sibi beneficia debentem: remunerationem accepturus perrexit: & quot
magis opus habuisset tua pecunias sumeres: seu sibi debitas: seu per donationem dandas: quia mul-
ta impetrauerat Malchus ab eo. Qui dum fratris interitum non audisset: æstimabat eum ab ho-
stibus redimere Tyriis argenti trecenta talenta promittendo. Adducebat autem & Faselus filiū: septi-
mum annum ætatis ducētē: quatenus pignus eum Arabis deponeret. Sed cum nuncii obuissent:
& dixissent ei Malchum iussisse ut a prouincia sua discederet: quodque Parthi præcepissent nequa-
quam Herodē suscipi: quæ occasiōe usus est ne debitum solueret: nam & nobiliores Arabes ad hoc
eū irritabant: quatenus pecunias lucraret depositas: uel acceptas prius ab Antipatro: respondit He-
rodes: nihil eos grauare uenisse se: sed locuturum rem tantum necessariam suis negociis. Postq; au-
tem ei uisum est discedere: caute pergebat cum paucis ad Aegyptum: ueniensq; in quoddam tem-
plum remoratus est. Postero uero die cū Andrinoco rura peruenisset: interitum fratris sui audiuit.
Malchus autem pœnitens persequebatur Herodē: cui minime propinquauit ad Pelusium festinan-
tem. Cūq; inuenisset classē applicatam: prohibebant eum Alexandriam nauigare. Ille uero præ-
sides appellauit: a quibus cum multa ueneratiōe perductus in ciuitatem: a Cleopatra suscipitur: quæ
nullatenus eum potuit ibidem detinere Romam festinantem licet tempestas esset & Italia plena se-
ditionibus nunciaretur. Vnde cum nauigasset ad Pamphiliam hieme atrocissima: uix ad Rhodum
deducitur. Quos duos sibi amicissimos occurrere cum uidisset: Sabinum & Ptholomeum & inue-
nisset ciuitatem bello Cassii deaastatam: quamuis inops esset: tamē benefacere eum non piguit: sed
& super uires suas largitus ad eam renouandam donauit pecunias. Cūque triremes construxisset
& nauigasset cum amicis ad Italiani in Brundisium deducitur: & exinde Romam perrexit. Vbi pri-
us Antonio retulit quæ contigissent ei per Iudæam & qualiter frater eius Faselus a Parthis interem-
ptus: & Hyrcanus captiuus teneretur: & q; Antigonum regem ordinassent mille talenta promitten-
tem: & mulieres quingentas quæ ex prioribus & de genere suo fuissent: & q; suas noctu perduxisset
& uitasset inimicorum manus: multas passus calamitates. Post uero deflebat periclitari suos familia-
res dum obsiderentur: & quemadmodum hieme nauigasset: contemnens picula: dum festinaret ad
eum: in quo solo spes suas & auxilium firmum possideret.

Quemadmodum Herodes cum Romam uenisset: multasq; pecunias promisisset: & a senatu uel
Cæsare rex Iudææ pronuntiatus est. CAP. XXV.

Antonius autem misericordia mouetur pro Herodis calamitatibus desitens: q; in tali di-
gnitate constitutis hominibus fortuna dominetur: necnon & memor amicitia patris
eius Antipatri: & promissionis pecuniarum: quas Herodes præbere promiserat: si rex
eēt: quæadmodum & prius Tetrarcha ordinatus: moltomagis tamē propter odiū anti-
goni: dum seditiosum & a romanis eū inimicissimum arbitraret: pp̄sior erat Herodes
apud eum. Cæsar quoq; pp̄ Antipatri expeditiones quas ad Aegyptū patri suo pduxit & hospitium
uel omnibus fauorem quem exhibuit: præstans Antonio nimis pro Herode studens ad petitiones
& ad auxilium de quibus Herodes petierat: paratior erat. Cūque senatum congregasset Messalla &
Arratenus Herodem præsentantes: de patris eius rebus gestis intimabant: & quem circa Romanos
ipse habuisset fauorē: simul etiam Antigonum accusabant: hostem eum manifestum pronūciantes:
nō solum ex his quæ prius commiserat: sed quomodo & nūc a Parthis principatum Romanis negle-
ctis acceperat. Cum uero Senatus pro his commotus: fuisset: Antonius insinuabat quemadmodum
& contra Parthorum pugnam Herodem regnare prodesset. Cūq; hoc omnibus placuisset: decreue-
runt eum creari regem. Summum tamen fuerat Antonio erga Herodem studium: quomodo ei &
tantum principatum insuperate acquisiuit: quem minime petiturus ascenderat. Nunquam enim pu-
tabat Romanos sibi daturos regnum: quod soliti erant generi sacerdotali donare: & ideo fratri suæ
uxoris id præbere uolebat: qui nepos per patrem quidem Aristobuli: per matrem uero Hyrcani fue-
rat: quem postea interfecit: quod apto tempore referemus. Sed cum intra septimum diem contu-
lisset ei senatus quod nullatenus sperauit: & ab Italia discedere fecisset: senatu dimisso: Herodem
medium habentes Antonius & Cæsar exierunt præcedentibus aliis consularibus: immolaturi &
deposituri senatusconsultum in Capitolio. Herodem autem primo die regni paut Antonius: cu-

ius initium fuit centesima uel octogesima quarta olympiade: consulibus C. Demetrio Albano secundo: & C. asione. Quo tempore Antigonus Masada obsidebat: plenam omnibus prosperis: tantum uero deficientem aquis. Quampropter & frater Herodis Iosippus dum cum ducibus familiaribus fugere cogitat ad Arabas: dum audiret Malchum sui poenitere pro his quae in Herode commiserat: prohibuit eum deus: qui nocte tantam pluuiam misit: ut receptacula cisternarum cuncta complerent. Quae coepia recreati exeuntes contra Antigonus confligebant: quibusdam palam: aliis uero furtim: quorum etiam multos in congressionibus prostrauerunt. Ventidius autem eodem tempore Romanis dux transmissus quatenus Parthos a Syria prohiberet: Iudaeam peruenit: manifeste quidem tantum Iosippum adiuturus: omnis uero eius machinatio erat: ut ab Antigono pecunias acciperet. Igitur cum prope Hierosolymam castra posuisset: & satis pecuniarum ab Antigono sumpsisset: ipse quidem cum ampliori malitia discessit: & ut non manifestaretur pecuniarum acceptio: Silonem cum quadam parte militum ibi reliquit: quem similiter Antigonus remunerabat: ut nihil se molestaret: sperans rursus sibi Parthos adiutores.

De nauigatione Herodis ab Italia in Iudaeam: pugnaque contra Antigonus: militiaque Romana: & Sylano duce.

CAP. XXVI.

Herodes autem ab Italia cum ad Ptholomaidam nauigio uenisset: & congregasset non paruum expeditionem ex peregrinis simul & Iudaeis: per Galileam cucurrit super Antigonus. Conueniebat enim cum eo Silo: & Ventidius per dolorem compulsi: qui transmissus ab Antonio fuerat: ut Herodem deduceret. Ventidius ergo dum componeret turbas quas per ciuitates Parthi commouerant: in Iudaea pecuniis ab Antigono corruptus degebat: Herodi uero quotidie uires crescebant: cui se pene omnis Galilaea tradiderat. Cumque imperum fecisset Herodes in Masada: necessarium putans circumseptos in oppido cognatos liberare: fit illi impedimento Ioppe. Nam aduersariam eam existentem oportebat prius apprehendere: ne haberet post se relictum oppidum inimicorum: ad Hierosolymam pergens. Cumque Silonis uoluntate rebellarent iudei: Herodes cum paucis militibus eos inuadit: & ad fugam conuertit: Silonem uero incaute confligentem a periculo liberauit: Ioppem quoque expugnans: de Masada familiares suos eripere festinabat. Tunc quidam provincialium pro paterna amicitiam subueniebant ei: multi uero pro eius gloriam: immo et alii pro remuneratione beneficiorum quae ex ambobus acceperant: plures uero pro spem quam in eum tanquam in regem habebant. Antigonus autem oportunos transitus eius insidiis & fraudibus praecipiens: nihil: aut pro paruorum hostes ledebat. Herodes ergo de Masada familiares suos eripiens: & Risan castellum capiens: ad Hierosolymam properauit una cum exercitu Silonis. Et cum multi fortitudine eius castraque ad occidentalem partem positas ciuitatis cernentes metuerent: patris illius custodes sagittarii eius imperum amouebant: quidam uero excursionem factam cum hostibus decertabant. Herodes primum quidem iussit praeparari circa murum: quod bono populi praesto esset pro salute ciuitatis: nec manifestorum aduersariorum malitia recordaretur: sed et inimicis simis abolitionem delictorum quae in se commiserat restitutum esse permisit. Antigono uero contra dicta Herodis clamanti Siloni uel exercitui romano: quia pro sua iustitiam egissent: dum Herodi priuato & idumaeo. id est non integro iudaeo regnum darent: cum soliti fuissent hoc generi praebere digno: nam & si nunc de se uel de regno suo grauer ferrent: tamen sacerdotes qui nihil in Romanis peccauerunt iniusta paterentur: si de honore dei iicerent. Cum haec ad inuicem dixissent & ad blasphemias peruenissent: Antigonus repellere prope murum uenientes suis praecipit: quia iaculando uel propensius pugnando facile procul a turribus eius depulerunt. Tunc & Silo pecuniarum acceptionem reuelauit. Nam multos ex propriis militibus remisit: dum indigentiam sumptuum reclamaret & pecunias ad alimenta postularent: quosdam uero ad hiemalia loca destinauit. Nam circa ciuitatem loca deserta erant: eo quod a militibus Antigoni omnia diruta fuissent: mouitque exercitum & discedere tentabat. Herodes autem petebat duces Silonis uel milites ut non se relinquerent a Caesare uel Antonio uel a senatu honoratum: nam providere eorum inopiae & facile praebere quaecumque quererent se permisit. Post petitionem autem statim ad prouinciam egreditur: nullam occasionem discessionis Siloni relinquens. Siquidem multitudinem quanta nemo sperabat necessario deportauit a Samaria: familiaribus suis ministrantibus triticum uel uinum & oleum: & pecora simul & alia diuersa in Hierichunte deducuntibus: prauidens ne per sex dies aliquid militibus deesset. Quae cum non latuissent Antigonus: statim misit per prouinciam: qui deberent insidiis prohibere deportatores alimentorum. Cumque praecipit Antigoni peruenissent: grandem multitudinem armatorum circa Hierichunte congregantes: super montes locati: custodiebant alimenta deducentes. Sed dum haec aguntur Herodes non ocio se degebat: sed. x. turmas suscipiens quarum quinque Iudaeorum erant: aliae uero mercede conductae: necnon & Aequites paucos: ad Hierichunte peruenit. Cumque ciuitatem desertam inuenisset: quingentos uero excelsa praecipiens cum uxoribus & cognationibus: hos quidem ipse dimisit: Romani tamen irruentes ciuitatem depradauerunt: dum plenas domos pecuniis reperissent. Igitur custodiam rex in Hierichunte relinquens reuertitur: & Romanorum militum ad Hiemalia dimisit in Idumaea uel Galilea: uel Samaria. Impetravit autem & Antigonus a Silone pro pecuniarum munere: ut parte exercitus Romani in Liddis susciperet pro Antonii satisfactioe. Ro-

mani itaq; in deliciis erant: & ab armis quieti: Herodi uero minime uisum est otium habere: sed ad iudæam fratrem Iosippum cum duob; milibus peditum: & quadringētis equitibus destinauit. Ipse uero cum ad Samariam peruenisset: & ibi deposuisset matrem & alios cognatos a Masada deductos ad Galilæam usq; puenit: capturus quædam loca: quæ custodes Antigoni præoccupassent. Perueniens aut in Sephori: custodib; Antigoni fugatis: in abudanti prosperitate erat. Postinde cōtra quosdam latrones in speluncis habitantes equitum alam & peditum tria agmina transmisit: quatenus prohiberent eos: ne latrocinium exercerent. Hæc autem iuxta uillam uocabulo Arbilon fiebant ubi ipse .xl. die cum omni expeditione profectus est. Hostes uero cum conflixisset uerterunt leuum cornu agminis eius: quos ipse inuadens fugauit: suos autem fugientes eo loco constituit: permansit uero contrarios persequens usq; ad Iordanem fluuium: cum per alias & alias uias diffugerent. Itaq; cum totam Galilæam cœpisset: præter eos qui in speluncis habitabant: & diuisisset pecunias unicuiq; uero centum & quinquaginta dragmas præbēs: ducibus autem multo plus: ad hiemalia eos loca remisit. Sub idem tempus & Silo cum suis ducibus ad eum uenit: eo q; nolisset Antigonus alimēta per hiemalia constitutus præbere. Nam plus mense non eos pauit: sed & misit in circuitu per prouinciam præcipiens: ut omnia dissipassent: & per montes confugerent: quatenus de necessariis nihil habētes Romani fame consumerētur. Herodes uero prouinciam eorum fratrem suum habere præcepit: simul & Alexandriū oppidum muro circumdare. Qui celerius abundantiam necessario: cum militibus præparauit & alexandrium olim dirutum reconstruxit. Eodem tempore antonius quidem at henis morabatur. Per Syriam aut Vētidius Silonē accersens contra Parthos: primū quidē mandauit Herodem adiuuare: deinde uero ad se auxiliares conuocare. Cūq; Herodes contra latrones in speluncis festinaret: Silonem quidē ad Vētidium transmisit: ille uero contra illos expeditionem produxit. Erant enim latronū cubilia in montib; abruptis constituta: & per mediū altissimos habētia transitus saxi acutissimis circūdatos: ubi cum omnibus suis familiaribus latebant. Rex autem archas cōstruens: ferreis cathenis ligans: per machinam de uertice montis super eos deponebat: dum nec ab inferioribus ascendere propter acutum montem potuissent: neq; de superioribus contra eos ascendere. Arca uero militibus armatis plene erat: falces longissimas habentibus: cum quibus resistentes latrones abstractos occidere præualerent. Sed depositionē arcæ: contigit incaute disponi: dum nimis ad alta descēdisset. Habebant uero intus etiam necessaria. Cum itaq; arca deposita fuisset: nec auderēt quidem ab spelūcis exire: unus ex militibus gladio accinctus: & ambabus manibus cathenam tenens ex qua arca pendeat: descendit in speluncam: abhorrens moram non audentium exire latronū. Cum uero prope unam speluncam uenisset: primum quidem iaculis multos fugauit post aut falce resistentes impellebat ad præcipitia ruere. Cūq; intus ingressus esset: multos occidit: & reuersus in arcam quieuit: timor uero reliquos genitum audietes: & salutis despatio comprehendit. Rei autem terminum nox prohibuit: & multi rege concedēte sese subiectos tradiderunt. Sed & eo modo altera die in confictionibus usi sunt: ut ab spelūcis latrones exirent: & ante ianuas pugnant. Milites autem in circuitu siluæ ignem miserunt: & ita multos incēderunt. Tunc senex quidam intus cum .vii. filiis & uxore relictus est: quibus petentibus quatenus eos dimitteret ad hostes exire stans sup ostiū spelūcæ: unūquēq; filiorum suorum exeuntem prosternit: asquequo cunctos interemit post autem & suam uxorem. Cūq; in præcipitio cadauera iactasset: sup illa se quoq; dedit: mortem pro seruitute sustinēs: multaq; prius in Herodem uociferatus & infirmitatem exprobrans: licet rex dexteram ei tetendisset: & omnē licentiam promississet. Igitur his actis: iam omnes spelūcas obtinuerat rex. Vbi ducē Ptolomeum ordinans: ad Samariam cum sexcētis equitibus & tribus milibus peditum discessit: tanquam antigonorum expugnaturus. Ptolomeo uero non bene cessit hæc militia: siquidē hi qui prius Galileam turbabant: inuadētes eum iteremeret. Cūq; hoc fecissent in nemi-ribus & in difficillimis locis confugiunt: p̄dātes & rapiētes omnia: quos reuersus herodes puniuit. Nam multos transgressores interfecit: & eos qui in munitissimis locis confugerant: obsidione capiens occidit: & castella deposuit. Multauit etiam ciuitates rebellibus extinctis: centum talentis. Interea Pacoro bellis ruente: cum Parthi fugissent: mittit Vētidius Machæram adiutorē Herodi cum duabus cohortibus & mille equitibus: antonii præceptis obsecutus. Machæra itaq; antigono uocāte præter sententiam Herodis pecuniis corruptus propabat exploraturus eius negocia. Cuius negocia suspecta habens Antigonus aduentum eius non suscepit: sed fundus eum prohibuit: & demonstrauit eius uoluntatem. Quod ubi Machæra sensit: & Herodem optime sibi persuasisse cognouit: seq; peccasse non audietem ammonitionē illius: ad Samau ciuitatem discessit: iudæos uero p uiam occurrētes amicos uel inimicos prostrauit: iratus in his quæ passus esset. Rex autem his incitatus: ad Samariam prexit. Vnde ad antonium cum pp hæc deliberaret proficisci: & suggerere: q; talibus auxiliatoribus non egeret: qui magis ei quam hostibus nocerent: seq; ipsum sufficere ad expugnationem Antigoni: Macheras secutus supplicat ei ut pmaneret: si tamē omnibus modis iturus esset: fratrem suū Iosippū sibi præponeret: ut debellaret Antigonū. Itaq; petitus a Machæra reconciliatur ei. Cūq; reliquisset Iosippū cum militia: psuasit ei ne piclaretur: neq; Machæra aduersaretur. Ipse porro ad Antonium festinauit: qui Samosata oppidū iuxta Eufratē obsidebat: cū eq; & peditibus au-

mani peruenit: & iuxta ciuitatem castra sua locauit: tertio regni sui anno: ex quo Romæ ordinatus erat. Postea rursus sua castra iuxta murum accedens transmigravit: unde potuisset ante templum ciuitas expugnari: sicut & prius a Pompeio: & tribus aggeribus locum circumdans: turres erexit. Cuius multa manu ad opus usus fuisset: & siluam decidisset: & oportunos operantibus præposuisset: ipse ad Samariam pro nuptiis discessit: ducturus Alexandri filii Aristobuli filiam: nam hanc sibi desponderat: sicut & prius retulimus.

Quæadmodum Hierosolymam Sossio uel Herode obsidibus: Antigonus iteriit. CAP. XXVII.

Ost nuptias autem uenit Sossius per Phœnicem cum exercitum per mediterraneam præmisisset uenit et multitudo equitum & peditum. Tunc rex quoque regressus est a Samaria: non par uam super priorē expeditionem producens: siquidem triginta milia fuerant. Omnes autem prope Hierosolymorum muros congregabatur: ubi circumferebantur per aquilonis partem muros ciuitatis. Quoque exercitus erat undecim cohortes peditum: & sex milia equitum: necnon & auxiliatores Syri: & duo duces Sylo & Sossius: quod & ab Antonio missus est auxiliator. Herodes autem de certabat pro se quatenus ab Antigono principatum reciperet: qui Romæ dudum hostis fuerat iudicatus: & pro illo rex Herodes per senatusconsultum ordinatus. Cum multa autem alacritate uel certaminibus iudæi qui intra muros conclusi fuerant: Herodes repugnabat multaque pro templo diuulgabant multa etiam pro solatiis populi: tanquam liberante eos a periculis deo: & omnia foras ciuitatem distrahebant: nequid ad alimentum uel hominum uel iumentorum relinqueretur: & latrociniiis furtim usi: inopia eis parabant. Quæ cum Herodes perspexisset aduersum latrocinia quidem in oportunissimis locis insidias parauit: de expensis autem longius agmina militum transmittens. uenalia congregabat: ut intra paucum temporis multam affluentiam eis necessario faceret abundare: manuque multa frequenter operaretur: tres aggeres citius eriguntur. ætas. n. erat: & nullum uel ab aere: uel ab operantibus impedimentum fiebat: sed machinamenta inferentes: murum permouebant: & omnibus experimentis utebantur: nec tamen terrebant intra ciuitatem existentes. Nam illi resistentes: contra istos non pauca excogitabant: quædam adhuc imperfecta instrumenta: alia uero perfecta comburentes. Cuius ad manus uenissent: non minores Romanis audendo fuerunt: nisi quia disciplina deerat militaris aduersus machinas. Namque muros construebant: iam prioribus edificiis eueris: & sub terram fodientibus occurrentes confligebant: & desperatione tamen potius quam prudentia belli usque ad ultimum permanebant: licet magna expeditione obsessi: uel fame magna fatigati: uel inopia necessariorum fuissent exhausti. Nam septimus tunc annus acciderat. Interea ascendunt quidem super murum uiginti priores: postea uero centuriones Sossii. Nam prius murus captus iam fuerat diebus quadraginta: secundus autem quindecim: & aliquæ circa templum porticus incensæ sunt: quas Herodes Antigoni incendisse dicebat: odium ei mercatus iudeorum. Sed post dum ibi capta exterior pars templi fuisset: & inferior ciuitas: ad interius sacrarium: & ad superiorē ciuitatem iudæi confugerunt. Cuius timuissent ne prohiberent eos Romani deo quotidianas imolationes offerre per legatos supplicat: permitti uictimas solitas introduci. Herodes autem dum putaret eos iam quiescisse consensit. Sed cum nihil uideret fieri quæ putasset: imo fortiter repugnare pro Antigoni principatu instanter accedens: ciuitatem expugnabat: & omnia statim internitionibus sunt complera. Siquidem Romani pro mora obsidionis irascebantur: Herodes autem nullos ab iudæis aduersarios relinqui uolebat. Occidebant igitur per uicos & per domos quoscumque inuenissent: fugantes eos & in templo concludentes: neque infantibus: neque senibus neque infirmitati mulierum misericordiam præstantes: sed & rege destinante & petente ut parcerent: nemo fuit qui dextram retineret imotam: sed furiosi cunctam ætatem extinguebant. Unde & Antigonus nec priorē nec præsentē fortunam considerans: a turre descendit: procidens ante pedes Sossii. Ille nequaquam eum misertus pro calamitate: sed plausibus incotinenter usus: Antigoni eum tanquam foeminam nominauit: quæ non ut mulierem sine custodia remisit. Et ille quidem ligatus custodiebatur: Herodes uero providebat prohibendo alienigenas auxiliares. Nam festinabat multitudo peregrina templum uidere: & sancta in sacrario constituta. Rex autem quosdam petens: aliis interminatus multos autem & armis uetabat: perditionem priorē uictoriam estimans: siquid inuisibilem usum fuisset. Resecabat etiam rapinas ciuitatis multum contra Sossium altricatus dicendo. Si pecuniis & hominibus Romani ciuitatem euacuauerint: desertæ regionis me regem relinquent: sed & ante ciuibus præstratis: breuem uniuersi iudei principatum iudicari: pro repensione necis huiusmodi. Ille uero cum pro obsessione. militibus iuste prædam permitti dixisset: respondit ipse se pecunias de suo mercedem singulis præstaturum: & ita reliquam ciuitatem promissionibus completis liberauit. Nam ita munificentet singulis militibus & ducibus merito regali: & ipsi Sossio donauit ut omnes pleni pecuniis abirent. Hæc passio Hierosolymorum ciuitati contigit: consulibus. M. Agrippa: & Canidio Gallo: centesima & octogesima quinta olympiade tertio mense: in celebratione ieiuniorum: tanquam reuersa calamitate quæ sub Pompeio iudæis illata est. Nam tunc eodem die captiuitatis uiginti septem anni esse noscitur. Sossius uero cum auream deo coronam deuouisset reuersus ab Hierosolymis: Antigoni ligatum ad Antigoni perduxit. Herodes quoque uertus ne custoditus Antigonus ab Antonio: & Romam

perductus:allegationibus suis senatui demonstraret se quidem ex regalibus descendente: Herodem autē priuatum:& q̄ oporteret filios eius regnare pp̄ genus si ipse romanis peccasset: multis pecuniis compulit Antonium:ut Antigonus interficeretur. Quod cum factum fuisset: Herodes quidem deposuit. Destitit autem hoc modo Asamonei principatus post centum uiginti annos. Nam de familia clarissima genere uel honore sacerdotali fuerat. Cuius cum multa pro gente iudaica parentes egissent:propter mutuam seditionem principatum amiserunt. Transit autem ad Herodem Antipatri filium de familia populari: uel genere priuato:& subiecto regibus. Nos igitur hunc terminum cognationis Asamoneorum accepimus.

Incipit Liber. xy. antiquitatis Iudaicæ.

Qualiter capta ciuitate per Sossium & Herodem: Antonius quidem Antigonom in Antiochia iheremisset: Herodes autem quadragintaquinque ex amicis illius primates Hierosolymorum reuersus extinxerit.

CAP. I.

Sossius quidem & Herodes qualiter Hierosolymam cœperunt: necnō & Antigonom captiuum in superiore uolumine demonstrauius: sequentia uero nunc explanabo. Cum totius iudæe principatum Herodes sumpsisset:quātofcunq̄ priuatos sui fautores inuenit:in dignitatibus eos constituit:illos autem qui contraria elegerant:non destitit tormentis singulis diebus affligere. Honorabantur apud eum Polion Phariseus:& Sameas discipulus illius. Siquidē obsessis Hierosolymitis:isti persuadebant Herodem suscipi: pro quo & recompensatione gratiarum fruebantur. Nam hic erat Sameas: qui quondam in iudicio dum Herodi pepercisset Hyrcanus:prædixerat indicans ei uel iudicibus: q̄ Herodes liberatus eos omnes persequeretur:quod & factum est:deo sermones illius adimplēte. Eodem tempore cum Hierosolymam tenuisset Herodes:omnem ornatum cinium auferēs:in aula colligebat. Ex quo multum pondus argenti uel auri Antonio: uel amicis eius donabat. Interfecit etiam quadragintaquinque priores partis Antigoni. Nam custodes per portas muri disposuerat: ne quid deportari posset cum defunctis. Mortui uero cum excrutarentur:siquid argenti: aut auri: aut aliud necessarium fuisset inuentum: regi deferebatur:nullus uero malorum terminus erat. Nam auaritia rectoris: male cōquisita deterius expendebat. Prouincia autem inculta permanfit:septimo anno cogentēs:in quo agriculturam exercere: illicitum nobis esse probauimus. Antonius itaque cum captiuum Antigonom suscepisset:deliberauit ligatum in triumpho seruare. Sed audiens gentem rebellare Antigono fauentem: donisque Herodis redemptus: iudicauit in antiochia illum perimere:quia nullatenus iudæi quiescerent. Quod testimonio Strabonis Cappadocis confirmatur: ita dicentis. Antonius antigonom Iudæum in Antiochia perductum interfecit. Et uisus est hic primum Iudæorum regem occidisse:dum non æstimaret:alio modo sententias iudæorum flectere: quatenus susciperent pro illo constitutum Herodem. Nam nec tormentis subditi: regem eum appellari patiebantur:tanquam magnum aliquid de priore principe retinentes. Infamiam igitur uel odium herodis ita minuere putauit. Hæc quidem Strabo locutus est.

Quomodo hyrcanus primus rex iudeorū:& princeps sacerdotum a Parthorū rege Arface dimissus:ad herodem reuersus est.

CAP. II.

Um uero herodem principatum tenuisse hyrcanum princeps sacerdotum audisset: qui captiuus apud Parthos tenebatur:rediit ad herodem:de captiuitate tali modo solutus. **d** Barzafranes & Pachorus parthorum duces cum captiuos hyrcanum principem sacerdotum prius constitutum:post autem & regem:& fratrem herodis Faselum ad parthos perducerent:Faselus non tolerans uinculorum obprobrium:& omni uitæ præponens mortem gloriosam:ipse suus peremptor sicut prædictum est apparuit. Hyrcanum uero ad Parthos perductum:fratres Parthorum princeps modestius attēdebat: dum nobilitatem de profapia eius audivisset. Quapropter remissum a uinculis: Babylonie seruari concessit ubi & multitudo iudæorum hyrcanum tanquam principem sacerdotum & regem:& omnes usque ad Eufraten iudei habitantes honorabant. Qui dum his frueretur:& audiret herodem principatum suscepisse mutauit spem suā: ab initio ei amicissimus existens:quem & gratiæ memorem putauit: q̄ eum a questione & mortis damnatione:uel periculo tormentisq̄ liberasset. Sermones ergo iudæis proferebat: festinādo ad eū proficisci. Qui uetabant & rogabant eum permanere dicētes: q̄ officiorum simul & honoris in sacerdotali uel principali dignitate nihil apud eos minus habuisset:præsertim dum nihil ab hierosolymitanis posset promereri pro diminutione corporis:quam ab antigono pertulisset. Retributiones autē nō similes a regibus dant q̄s priuati a benefactoribus accipiunt:nā mutat eos fortunæ puētus: Talia cū ei suggerent:hyrcanus desiderio eundi tenebatur. Cui scribens herodes petebat fratrem &